

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./STEVILKA 3

CELOVEC, DNE 21. JANUARJA 1965

CENA 2.— ŠILINGA

Skupni evropski cilj

Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg so države, ki sestavljajo Skupni evropski trg. Na svojih srečanjih razpravljajo zastopniki teh držav o razširitvi ter še tesnejši medsebojni povezavi z namenom združitve vseh že ustanovljenih skupnih ustanov omenjenih evropskih držav: Skupnega evropskega trga, Evropskega sveta za atomsko energijo in Evropskega sveta za premog in jeklo v novo evropsko ustanovo, ki naj bi bila viden izraz prizadevanj odgovornih zahodno demokratičnih državnikov, da bi čimprej prišlo tudi do politične integracije evropskih demokratičnih držav.

Pot do graditve Združenih evropskih držav ni tako lahka in brez težav. Obstajajo različni pogledi, kako naj bi bile zgrajene Združene evropske države. Zlasti pogledi francoskega predsednika De Gaulle se ne strinjajo povsem s stališčem ostalih članov evropske demokratične skupnosti. Se veliko dela bo potrebno, ki ga bo moral opravljati najmanj še en evropski rod, predno bo evropska gospodarska skupnost postala resnična zgodovinska in politična skupnost.

Zato se odgovorni evropski možje, ki grade Združene evropske države, zavedajo, da je za dosego tega cilja nujno treba razbiti ozko zarisani narodnostni krog evropskih držav. Začeli so pri mladini, katero je treba vzgojiti v evropskem duhu. Zanj so v sedanji evropski skupnosti začeli ustanavljati šole, v katerih si učiteljstvo prizadeva, da bi mladini prikazalo Evropo kot celoto, ne pa kot kontinent, raztrgan na nešteto zemljepisnih in zgodovinskih delcev.

Za evropske šole so izdale tudi povsem v evropskem duhu sestavljene šolske knjige. Za izdajo takih knjig je UNESCO že leta 1950 organiziral dve konferenci v Bruslju. Dve leti pozneje je Evropski svet postavil pripravo evropskih učnih knjig — zlasti zgodovinskih in zemljepisnih, že za svoj redni program. Piscem učnih knjig je dal za njihovo sestavo naslednja navodila: Spoštuj zgodovinska dejstva, toda izogibaj se narodno prenapetih fraz. Vsa dejstva razlagaj v okviru enotne Evrope. Poudarjaj važnost različnih struj v filozofiji, umetnosti in veri. Zlasti poudarjaj idejo pravice, idejo mednarodnega zakona, idejo strpnosti, razvoj reprezentativne vlade ter vpliv evropske civilizacije na svetovno zgodovino.

Do leta 1962 je šel razvoj v tej smeri tako daleč, da je bil tega leta že ustanovljen Evropski odbor za civilno vzgojo. Člani tega odbora so priznani evropski šolniki in zastopniki vlad zahodneevropske skupnosti. Ta odbor je imel že tri velika mednarodna zborovanja.

Najbolj znane evropske šole obstajajo v Bruslju, Luksemburgu, v Ispri v Italiji, v Molu v Belgiji in v Karlsruhe v Zahodni Nemški zvezni republiki. V teh šolah se je pojavil med drugim tudi problem jezikovnih ovir. Odločili so se za naslednje rešitev: za poučevanje npr. zgodovine je najprimernejši jezik sosednje države. Se pravi: nemški učitelj naj poučuje zgodovino francoske učence, francoski šolnik pa naj odkriva zgodovinski razvoj nemški mladini. Seveda mora vsak učitelj povsem obvladati oba jezika.

Poučevanje zemljepisa ne dela tolikih težav (kakor zgodovine). Višina gore ali dolžina reke so dejstva, ki jih ni mogoče razlagati na različne načine. Vendar tudi pri poučevanju zemljepisa evropski šolniki izločajo sleherni poudarjanje nacionalnosti kakšne reke ali gore. Prejšnje oznake, kakor „naša reka, naša gora“ itd. so sploh prepovedane in izločene iz šolskih knjig za evropske šole. Pač pa poudarjajo to, kar je

Vzhodni vrh v Varšavi

Pohod voditeljev vlad in komunističnih partij celotnega vzhodnega bloka

V Varšavi so se te dni sestali voditelji vlad in komunističnih partij vzhodnega bloka, izvemši Albanije in rdeče Kitajske. Čeprav so v Varšavi ta sestanek vrha vzhodnih dežel uradno nazvali zborovanje posvetovalnega komiteja Varšavskega pakta, so politični opazovalci mnenja, da so tu sklenili daljnosežne politične smernice.

V ponedeljek sta imela voditelja komunistične Poljske Gomułka in ministrski predsednik Cyrankiewicz polne roke dela. Saj sta morala ves dan sprejemati visoke

vladne delegacije, ki so prihajale v poljsko glavno mesto Varšavo zapovrstjo ali celo istočasno. Gotovo pa je bil v središču vsega sprejem in prihod sovjetskih voditeljev, tako na primer voditelja sovjetske komunistične partije Leonida Brežnjeva in sovjetskega ministrskega predsednika Kosičina. Visoka sovjetska državna in politična sta prispela s posebnim vlakom — se stoječ iz osmih vagonov — na varšavsko postajo, ki so jo že ure prej popolnoma zastražili.

ZBOROVANJE

zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev

bo v soboto, dne 6. februarja 1965 ob 9. uri dopoldan v prosvetni dvorani Mohorjevega doma v Celovcu.

Dnevni red:

1. Koroški Slovenci in deželnozborske volitve (referat, posvetovanje, sklep); govori: dr. Valentin Inzko.
2. Organizatorna vprašanja v zvezi z izvedbo deželnozborskih volitev; govori: dr. Reginald Vospersnik.
3. Slučajnosti.

Vabila za zborovanje zaupnikov bodo razposlana te dni.

Narodni svet koroških Slovencev

U Thant roti: „Plačajte!“

Organizacija združenih narodov ne more več izplačevati plač

V torek se je začel drugi del zasedanja glavne skupščine Organizacije združenih narodov. Usoda zasedanja je še naprej negotova. Vendar pravijo v krogih Združenih narodov, da bo morda že ta teden prišel razjasnitev položaja. Doslej je le znano, da se je glavni tajnik U Thant obrnil še pred začetkom drugega dela zasedanja na glavno skupščino z nujno prošnjo in istočasno pozval, naj vse države članice te svetovne organizacije dajo prostovoljne prispevke, da bi uredili sedanji finančni položaj, v katerem se nahaja Organizacija združenih narodov. Ta prošnja je vsebovala tudi izjavo, ki jo je podal o trenutnih finančnih težavah, ki pa jih je treba predvideti tudi v prihodnjih mesecih. Temu pozivu se je pridružil tudi predsednik letošnje glavne skupščine Quaison Saickey iz Ghane.

med narodi skupnega ali podobnega. Učencem n. pr. razlagajo, da so podobne vremenske razmere in podoben način življenja med posameznimi zemljepisnimi središči večjega pomena za enako gledanje na svet, kakor pa so bile državne meje. Učence učijo, da ima n. pr. kmet iz francoske pokrajine Beauce več skupnega z nemškim kmetom iz Nizije Saksone, kakor ima n. pr. s francoskim rudarjem iz Posanja ali francoskim vinogradnikom iz Languedoca.

Informacijsko središče evropske skupnosti je za poučevanje evropskega zemljepisa izdalo že tudi posebne evropske zemljevide. Prva izdaja 250.000 izvodov evropskega zemljepisa atlasa ima 12 kart. Učitelji in učiteljice na evropskih šolah so jih dobili lansko leto.

Pri učenju zemljepisa imena mest, rek, gora itd. otrokom imenujejo tako kakor se imenujejo v tistih državah. Pravtako mladino neprestano uče, da noben narod ni

Organizacija združenih narodov, ki porabi v dveh tednih dva milijona dolarjev za plače uradnikov in nameščencev, je sicer v stanju te do konca januarja izplačati, ne pa več za prvih 14 dni meseca februarja. Razen tega mora Organizacija združenih narodov v kratkem plačati 45 milijonov dolarjev dolga vladam ter privatnim tvrdkam in podjetjem in pa 40 milijonov dolarjev delovnemu odboru.

Države vzhodnega bloka (Sovjetska zveza, Bela Rusija, Ukrajina, Albanija, Čkoslovaška, Madžarska, Poljska, Romunija) in Kuba se branijo plačati stroške za operacije na Blžnjem vzhodu in v Kongu. Medtem ko Belgija, Francija in Južna Afrika nočejo plačati stroškov samo za Kongo. Dežele pa kot Bolivija, Haiti, Paragvaj in Jemen dolgujejo denar Organizaciji združenih narodov brez posebne izjave.

Velik zato, če je mnogoštevilni ali če je njegova dosedanja država zavzemala velik prostor. „Nobene dolge ali veličastne reke ni v nobeni izmed držav evropske skupnosti, kajti relativna majhnost evropskega kontinenta tega ne dovoljuje: nobena točka evropske skupnosti ni namreč od morja oddaljena več kakor 450 kilometrov,“ je zapisano v zemljepisni knjigi evropske šole.

Iz napovedanega je razvidno, kako v Evropi nastaja in se vzgaja nov rod, ki je najboljše poročilo za zgraditev Združenih evropskih držav. Ta ugotovitev nas navdaja z veseljem, da prejšnjo narodno nestrpnost in nadutost zamenjuje medsebojno razumevanje in spoštovanje značilnosti posameznih narodov ter skupni evropski cilj, da mora Evropa postati skupna domovina svobodnih narodov, ki hočejo živeti v medsebojni ljubezni ter v demokraciji in v njej razvijati vse svoje sposobnosti ter tako ustvarjati blaginjo sebi in človeštvu splošno.

Ze prej pa so prišli v Varšavo romunski voditelj partije Gheorghiu-Dej in ministrski predsednik Maurer, kakor tudi vzhodnonemški državni in partijski voditelj Walter Ulbricht. Tem so sledili madžarska vladna delegacija pod vodstvom Janoša Kadarja, bolgarska delegacija na čelu z ministrskim predsednikom Živkovom, čkoslovaška delegacija pod vodstvom Antonina Novotnyja in pa glavni poveljnik oboroženih sil Varšavskega pakta sovjetski maršal Grečko, ki je prišel z letalom v Varšavo.

V diplomatskih krogih v poljskem glavnem mestu označujejo vrhunsko konferenco vzhodnega bloka kot eno najpomembnejših po vojni. Ne gre namreč samo za prvi sestanek po padcu Hruščeva, ampak so ta vrh sklicali v času, ko je bilo treba neizogibno spraviti celotno politiko vzhodnega bloka pod okrilje vodstva Moskve.

Na konferenci so razpravljali vse vidike od rdeče Kitajske pa prav do atomske sile Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO). Baj se tu padli tudi važni sklepi, kar se tiče bodočih odnosov Vzhod—Zahod.

Splošno prevladuje prepričanje, da ne namerava Moskva nobene napadalne politike nasproti Zahodu in je o tem celo obvestila svoje zaveznike. Na to kažejo dejstva, in sicer obisk ministrskega predsednika Kosičina v Veliki Britaniji in Indiji, ki so ga pred kratkim uradno objavili v Sovjetski zvezi. Dočim pa Moskva na neuradno povabilo predsednika ZDA Johnso- na, naj sovjetski državniki obiščejo ZDA, še ni odgovorila.

Churchil umira

Ze od petka popoldne se bivši britanski premier Winston Churchill — 30. novembra lani je praznoval svojo 90-letnico rojstva — bojuje s smrtjo. Pretekli teden je nenadoma zbolel za možgansko trombozo. V zdravniškem biltnu (sporočilu) je bilo rečeno, da so po prehladu nastale motnje v cirkulaciji krvi in da se zgošča kri v žilah arterijah.

Ze od petka tihno stoji pred njegovim domom v Hyde Parku Gatu množica ljudi, med njimi radijski, televizijski in časopisni poročevalci vseh narodnosti. Vsa Britanija z zadržanim dihom pričakuje vsako novo zdravniško sporočilo. Ta sporočila potrjujejo, da veliki državnik počasi ugaša. Tako je, kakor da vsa Britanija napeto prisluškuje utripu moža, ki je nekoč sredi najhujšega nacističnega bombardiranja Londona dejal, misleč pri tem na letalce, ki so branili britansko nebo: „Se nikoli ni bila usoda toliko ljudi odvisna od tako malo ljudi.“ Ali od enega samega človeka. Zakaj, največja Churchillova zasluga je in bo ostala, da se je v času najhujše preizkušnje svojega naroda postavil po robu Hitlerju in vžil Britaniji vero in moč v zmago.

● Na železniški postaji v Bonassoli (na progi med Spezio in Genova) v Italiji je eksplodiral tovornjak eksploziva in je razbil več vagonov ter porušil vas. Pri eksploziji je devet oseb izgubilo življenje, več kot petdeset pa je bilo ranjenih, medtem ko se trije ljudje bore s smrtjo. Nekaj minut pred eksplozijo je na sosednji tir poleg vagona z razstrelivom, pripeljal potniški vlak.

● Iz ZDA poročajo, da je v Wichita v državi Kansas vojaško letalo za prevoz goniva treščilo na tla v naseljenem predelu mesta v bližini univerze. Letalo je eksplodiralo in porušilo 15 hiš, 75 pa težko poškodovalo. Ni še znano točno število človeških žrtev. Sodijo pa, da je najmanj 25 mrtvih. Poleg tega je umrlo v letalu vseh osem mož posadke.

Politični teden

Po svetu ...

NESOGLASJA V OZN

Na eni izmed sej, ki so jo imeli v Organizaciji združenih narodov pretekli teden, so zopet prišla stara nasprotstva na dan. Napor glavne tajnika te svetovne organizacije U Thanta, da bi rešil ameriško-sovjetski spor zaradi plačila stroškov mirovnih operacij Združenih narodov, so ponovno nalleteli na težave.

Azijsko-afriške dežele so namreč v ta namen predložile načrt, po katerem naj bi med letošnjim zasedanjem ne načenjali finančnega spora s Sovjetsko zvezo. Drugačnega mnenja pa so bile Združene države Amerike, ki so zavrnila ta načrt azijskih in afriških držav za rešitev tega problema. Ameriški zastopnik pri OZN je namreč izjavil, da Združene države sprejemajo sicer tisti del zamisli azijsko-afriškega načrta, po katerem bi neizplačane stroške mirovnih operacij vplačali v poseben sklad, ne morejo pa privoliti v to, da bi preložili uveljavitev 19. člena ustanovne listine, po katerem izgubi članica dolžnico pravico glasovanja.

NAPETOST MED INDONEZIJOM IN MALEZIJOM

Za varstvo države Malezije se je zbralo na tem delu sveta 50.000 angleških vojakov in mornarjev. To je izjavil namestnik visokega komisarja za Vzhodno Malezijo Hafl. Ob tej priložnosti je tudi dejal, da indonezijski gverilci doslej na Borneu niso povzročali škode in da so imeli velike izgube. Končno je poudaril, da bo Malezija uživala vso podporo commonwealthske zveze, da bi se na ta način mogla upreti indonezijskemu napadu.

V Kuala Lumpur pa so vojaški strokovnjaki dejali, da prihajajo indonezijski gverilci v malih izoliranih skupinah. Potem ko se izkrcajo, se skrivajo v močvirnata področja vzdolž obale, kjer jih naše vojaštvo napada. Od časa do časa se izkrcavajo nove male skupine Indonezijcev na južnem koncu Malajskega polotoka.

Tiste Indonezijce, ki so jih Maleziji ujele na indonezijskem vlačilcu — o tem smo pisali na prvi strani prejšnje številke našega lista — so izkrcali. Menijo, da je bilo na vlačilcu najmanj 40 indonezijskih vojakov, od katerih pa je ostalo živih samo 16. V pokrajini Saravak in Sabahu se bojujejo vzajemno z malezijskimi enotami tudi britanski vojaki.

NA CIPRU PONOVRNE SOVRAZNOSTI

Po večmesečnem miru so se začele na otoku Cipru nove sovražnosti. Tako je prišlo minuli teden do sovražnega pripetljaja v turškem delu Nikozije. Tu je namreč eksplodirala bomba in ranila nekega Turka. Turška policija je nato turški del mesta takoj zaprla.

Pozneje pa je prišlo do eksplozije v grškem delu mesta Nikozije, in sicer v nekem kinematografu.

Do malih prask je prišlo tudi na drugih delih Cipra med Grki in Turki. Tako je prišlo v vasi Pila, kjer bivata obe narodni skupini do streljanja. Dalje je prišlo do malega spopada tudi v pokrajini Kuklia.

Na srečo ob teh manjših spopadih ni bilo ne mrtvih ne ranjenih.

ZAHODNONEMŠKI OBISK V BERLINU

Zahodni Berlin je imel pretekli teden visok obisk iz Zahodne Nemčije. V okviru tako imenovanega berlinskega tedna, se je tam mudil zahodnonemški kancler prof. Erhard, ki je govoril na sestanku političnih strank krščanskih demokratov in krščanskih socialistov (CDU in CSU). Med drugim je tudi dejal, da se bo sestal s francoskim predsednikom de Gaullem in da je ta sestanek pripravljen v popolnem sporazumu z zunanjim ministrom Schröderjem. Ta sestanek bo imel zelo daljnosežne posledice za Evropo. Seveda je pri tem gotovo, da ne bomo mogli naenkrat rešiti vseh perečih vprašanj, vendar se bomo prizadevali storiti največ pozitivnega. Zeleni bi" je dejal Erhard, "da bi še bolj poglobili sporazum s Francijo."

Na javnem zborovanju pa je kancler Erhard govoril, da je prepričan o ponovnem zedinjenju obeh Nemčij in da bi to nikomur ne škodovalo. Celo nasprotno je res,

da ravno razdeljenost Nemčije škoduje vsem. Nadalje je kancler tudi povedal, da želi o tem vprašanju razpravljati tudi s sovjetskimi politiki, ki morajo vedeti, da je nemški narod pripravljen na razumevanje in si želi resničnega mira. "Toda priznati se nam mora naša pravica do varnosti, kakor smo tudi mi pripravljeni priznati pravice naših sosedov," je rekel prof. Erhard zbranim Berlinčanom.

O obisku zahodnih nemških državnikov v Zahodnem Berlinu pišejo zahodne agencije, da gre za simbolično potrditev, da je Berlin glavno mesto Nemčije. Vzhodnonemški časopis „Neues Deutschland“ pa piše, da je Erhardov in Schröderjev obisk protizakonit in izzivalen.

ELEKTRIČNI OBROČ V BERLINU

Z novimi strogi ukrepi hočejo oblasti v Vzhodni Nemčiji preprečiti vsak pobeg ljudi. Tačas gradijo v Vzhodni Nemčiji na meji med obema deloma mesta na šestih različnih krajih električno žico, ki je dva metra visoka in obstoji iz 14 žic. Vsi znaki kažejo, da gre trenutno le za prva taka dela in da bodo skušali pozneje zaključiti ta električni obroč, skozi katerega bo na-

... in pri nas v Avstriji

RAZGIBANO POLITIČNO-GOSPODARSKO ŽIVLJENJE

Komaj smo dobro stopili v novo leto, že opažamo vsepovsod precejšnjo razgibanost; izgleda, da so se politični, delavski in gospodarski duhovi med dolgimi božičnimi počitnicami dobro odpočili in si nabrali svežih moči.

Pa si ogledajmo ta področja nekoliko podrobneje! Parlament oz. njegovi pododbori so že začeli s svojimi sejami in debatami; obe vladni koalicijski stranki sta si tudi že „skočili v lase“ ob razpravljanju glede vrelcev nafte in rafinerij; razni delavski sindikati so prijavili številne zahteve po zvišanju plač; tudi delavske stranke so bile že na vidiku. Da so dogodki zadnjih dni oz. nekaj tednov še bolj pisani, pa je poskrbelo delovanje vzhodnokomunistične vohunske službe, segajoče po nekaterih vesteh celo v najvišje politične oziroma vladne kroge.

VZHODNOKOMUNISTIČNA ŠPIONAZA

ki so jo, kot smo deloma že pred dnevi poročali, odkrili v zadnjih tednih po nekaj krajih Avstrije, je dvignila precej prahu in razburila duhove. Poleg že omenjenih gospodarskih špionaz, so v zadnjih dneh odkrili vohunsko delovanje tudi v znani tovarni gumijastih izdelkov Semperit v Traiskirchen, kjer je neki tehnik vohunil za vzhodnonemško vohunsko službo s tem, da je delal fotografske posnetke v tovarni.

Nič manjšo pozornost ni vzbudila vest, da je vzhodnonemška vohunska centrala naročila svojim avstrijskim agentom, naj skušajo nastaviti tajne prisluškovalne naprave na Dunaju v uradih zveznega kanclerja in zunanjega ministrstva. Po nadaljnjih vesteh sta bile te vohunske „blagodati“ deležni tudi glavni centrali obeh koalicijskih strank (OeVP in SPOe) in sicer je bil v uradu socialistične centrale oziroma v uradu pred štirinajsti leti umrlega glavnega socialističnega ideologa dr. Kautskega neki moški kot vzhodni agent, v osrednjem tajništvu Ljudske stranke pa neka Helga Wanka, znana tudi pod imenom „lepa Helga“, ki da je tudi delovala za vzhodnonemško vohunsko službo. V tej zvezi sta obe vodstvi strank te dni izdali pojasnilo, da niti ena niti druga vohunstva osumljeni oseba ni imela dostopa do poverljivih, tajnih zadev stranke.

NOV ZAKON O RADIU

Kot znano je bilo lani na pobudo številnih avstrijskih neodvisnih in nekaterih drugih časopisov izvedeno ljudsko glasovanje, ki je zahtevalo temeljite izpremembe pri radiu (televiziji) tako glede programa kot tudi načina upravljanja.

Obe vladni koalicijski stranki nista bili kaj posebno veseli te akcije — prve tovrstne (nekoliko po švicarskem vzorcu) v Avstriji — in sta jo skušali (posebno socialisti) na ta ali oni način spraviti „v koš“. To pa nikakor ni uspelo in je, kot že omenjeno, prišlo v septembru do splošnega glasovanja o sprejetju novega radijskega za-

peljana električna struja. Možno je tudi, da bo ta elektrika le šibka, ki bi služila le za to, da bi že pri najhujšem dotiku dajala znake in sprožila svetlobne rakete. Tretjo vrsto podobnih električnih naprav imajo na češki meji. Tam uporabljeni električni tok sicer ni smrten, zadostuje pa, da begunce zadržuje pred njihovo namero pobega.

V Zahodnem Berlinu naglašajo s tem v zvezi, da je kljub strogi straži in pretkanim zaprekam število beguncev še zmerom zelo visoko. Vsak teden zbeži v Zahodni Berlin okoli dvajset beguncev iz Vzhodne Nemčije.

KITAJCI GRADIJO OPORIŠČA OB MEJI INDIJE

Iz indijskega glavnega mesta New Delhija poročajo, da so opazili indijski vojaški izvedenci silno aktivnost rdečih Kitajcev na meji Indije. Indijsko obrambno ministrstvo je izjavilo, da tokrat zbirajo Kitajci svoje čete na meji v večjem številu, kot so to storili leta 1962. Kitajci so v teh dveh letih utrdili svoje položaje zlasti v Ladaku in vzdolž meje, kjer so zgradili vzletišča, skladišča, ceste in vojašnice.

Indijska vlada je minuli teden zavrnila kitajski protest, v katerem je rečeno, da so indijska letala kršila kitajski zračni prostor nad Tibetom, konec decembra lanskega leta.

kona, kateri je bil hkrati izdelan, obsegajoč osemnajst osnovnih členov. Zanimanje za to glasovanje je bilo izredno veliko in je proti pričakovanju dobro uspelo. Omenjeni zakonski osnutek je bil nato predložen vladni oziroma poslanski zbornici v obravnavo.

V ta namen je bil sestavljen parlamentarni pododbor, ki naj predmetni osnutek prouči. V ta namen je imel prvo sejo prejšnji teden. Na njej so obravnavali prva dva člena z dobro voljo in stvarno. Prvi člen predpisuje javne mašige radijske družbe, druga pa, da naj država zagotovi neodvisnost tej družbi in njenim nameščencem, katerim ne bi bilo treba dajati odgovora tej ali oni politični osebnosti ali organizaciji.

A že pri obravnavi prvega člena so se pokazala različna naziranja med poslanskimi zastopniki OeVP in SPOe: prvi so izrazili mnenje, naj Radio obdrži tudi v bodoče obliko „družbe z omejenim jamstvom“, medtem ko so socialistični poslanci predlagali, naj postane „javnopravna ustanova“. Tudi pri drugem členu so bila mnenja deljena. Naslednja seja tega pododborja je določena za ta četrtek. Na njo je bil povabljen tudi opolnomočeni zastopnik izvedenega ljudskega glasovanja in dva zastopnika predsedstva Avstrijske radijske družbe.

NOV NAPAD MOSKOVSKO „PRAVDE“

Študijska skupina 30 avstrijskih državnih poslancev (iz vseh treh strank, zastopanih v vladi) je te dni odšla v Bruselj, da upostavi stike s centralo Evropske gospodarske skupnosti (EGS = EWG) in prouči njene naprave. Kajti Avstrija še vedno namerava zaradi svojega izjemnega oziroma posebnega stanja med državami EFTA-skupnosti doseči nekako asociacijo (pridružitve) k EGS, ker ji to nalaga njen gospodarski položaj.

Osrednje glasilo sovjetske komunistične stranke „Pravda“ je v tej zvezi in z ozirom na neki intervju, ki ga je dal zvezni kancler dr. Klaus hamsburškemu dnevniku „Die Welt“ v zadevi Avstrije in EGS, ponovno napadlo to avstrijsko namero. „Pravda“ piše, da Sovjetska zveza odločno vztraja na tem, da ostane neokrnjen čl. 4 avstrijske državne pogodbe, ki prepoveduje Avstriji kakršno koli povezavo z „nemškim imperializmom“, in nadaljuje s trditvijo, da bi nevtralnost Avstrije v slučaju njenega pristopa k EGS postala le še gola formalnost in bi njena politika prišla pod neposredni diktat onih temnih sil, ki so že ponovno cele države v Evropi, med njimi tudi Avstrijo, pahnili v prepad nacionalnih vojnih katastrof.

Trditve „Pravde“ stoje bolj na šibkih nogah, kajti Avstrija vendar ne namerava pristopiti k EGS, temveč doseči le nekako gospodarsko (trgovinsko) pridružitve brez vsakršnih drugih obveznosti. Zanimivo je tudi to, da Sovjeti le v Zahodni Nemčiji vidijo „imperializem, kapitalizem in nacizem“, medtem ko Vzhodno Nemčijo ljubkujejo na vse pretege in jo hvallijo. Saj vendar ves objektivni svet vé,

SLOVENC

doma in po svetu

Spominski plošč Andreju Gabrščku in dr. A. Gregorčiču

Sledeč davnim željam goriških Slovencev, da se ohrani časten spomin dveh zaslužnih mož Andreja Gabrščka in dr. Antona Gregorčiča, je bilo namenjeno njima že v minuli jeseni postaviti in odkriti spominsko ploščo, in sicer prvemu v Kobariidu, drugemu pa na Vrskem.

Upravičeni razlogi, zlasti letošnja proslava 120-letnice rojstva pesnika Simona Gregorčiča v Kobariidu in drugi zadržki, čeravno je v ta čas vpadla stoletnica rojstva Andreja Gabrščka — rojen 26. 11. 1864 — so narekovali preložitve odkritja spominskih plošč na pozno pomlad letos.

Zanamcem, v prvi vrsti mladini, so potrebna vidna znamenja, ki naj jih opominjajo, da smo imeli v nedavni preteklosti Slovenci tudi na Goriškem prvoboritelje na vseh področjih javnega življenja. Treba je vedeti, da sta na torišču teh bojev na Goriškem stala: Andrej Gabršček, nacionalni revolucionar, tiskar, založnik, časnikar in urednik ter dr. Anton Gregorčič, državni-deželni poslanec, graditelj šolskih domov, slovenske gimnazije, ustanovitelj zadrug, posojilnic, in knjižnih podjetij.

Nekdanji goriški študentje pripravljajo to lepo slavo. Prispevke zbira še njihov odbor za postavitev spominskih plošč Andreju Gabrščku in dr. Antonu Gregorčiču.

80-letnica učitelja Pavla Lavriča

Dne 7. januarja je dopolnil 80 let plodovitega življenja Pavel Lavrič, šolski upravitelj v pokoju, sedaj bivajoč v Ljubljani. Doma na Čatežu pod Zaplazom na Dolenjskem, je po mali gimnaziji v Novem mestu, dovršil učiteljsko v Ljubljani. Kot učitelj v Kovorju pri Trzinu je učil sedanjega ljubljanskega nadškofa dr. Jožefa Pogačnika. Tam se je tudi poročil in z družino preselil v Ljubljano na Prule, kjer je bil šolski upravitelj dolgo vrsto let.

V zakonu se mu je rodilo 12 otrok, od katerih danes živi še osem. Z dobro krščansko vzgojo je dal svojim otrokom veliko podlago za življenje. Jubilat je bil vedno zaveden katolik. Bil je član katoliškega učiteljskega društva „Slomek“.

Dva od njegovih sinov sta postala duhovnika: eden dela med izselenci v Franciji, drugi je kaplan v Kranju. Tretji bi postal frančiškan, če ga ne bi prej pobrala pregodnja smrt.

Dobremu in vzornemu krščanskemu očetu in katoliškemu vzgojitelju čestitamo in ga stavljamo v zglede našim mladim učiteljem in učiteljski komi.

San Martin v Argentini

Zaključek šolskega leta tečaja škofa dr. Gregorija Rožmana v San Martinu je bil v nedeljo, 6. decembra, na športnem igrišču doma. K zaključku se je zbrala vsa šolska mladina s starši in drugimi rojaki. Zaključno akademijo je začel in vodil predsednik krajevnega šolskega odbora prof. Stanko Hafner, ki se je toplo zahvalil katehetu in učitelstvu za njihovo požrtvovalno delo, staršem za razumevanje in mladini za veselo sodelovanje. G. katehet Gregor Mali je naslovil na letošnje absolvente tople besede v slovo in jim priporočil, da ostanejo verni, narodno zavedni in pošteni. Sledile so številne točke, ki jih je izvajala mladina: petje, deklamacije, igre. Ob zaključku je prišlo na oder devet učencev in učenk, ki so letošnji končali tečaj. Izročili so šopek nageljnove vitelji tečaja gđ. Katici Kovač v zahvalo za njeno delo. Iz njenih rok so nato dobili zaključno izpričevalo. Zastopnik doma g. Smeru pa je vsakemu absolventu oz. absolventki izročil v spomin na zaključek tečaja knjižico „Kar po domače“. S tem je bila šolska akademija zaključena.

da so tam ljudje iste nemške krvi, duha in preteklosti kot na zahodu. Čemu potem torej toliko nepotrebnega grmenja? Seveda — na zahodu ne sedi komunistični režim v sedlu in to Sovjetom ne gre v račun! (Mimogrede omenjeno: Prav tako smešno, zelo „objektivno in demokratično“ je tudi to, da nekatere države — med njimi tudi FNR Jugoslavija — zahtevajo vojno odškodnino, povzročeno med drugo svetovno vojno po nemški nacistični drhali, le od Zah. Nemčije, kot da bi oni ljudje iz sovjetske cone Nemčije med drugo svetovno vojno doma le roke križem držali ali kot da bi se celo borili na strani zaveznikov! Pač dvojna mera in dvojna morala komunizma, ki smo je že vsa leta vajeni, katere pa na žalost nekateri — med njimi celo nekaj vidnih zapadnih politikov — še do danes niso prav spoznali!)

Na papeža meče krivdo

Odkar so igrali na newyorškem Broadwayu „The Deputy — „Namestnik“, se tod veliko piše o njem. AD, Cleveland, Ohio, Združene države Amerike

„Namestnik“ (misli namreč papeža kot Kristusovega namestnika na zemlji) je gledališka igra, ki jo je napisal nemški protestant Hochhuth.

Glavno vlogo igra namišljen italijanski jezuit Ricardo Fontana, ki je ob Hitlerjevem času papežev nuncij v Berlinu. Tam izve, kako kruto Hitlerjev režim mori Jude. Misleč, da mora katoliška Cerkev ta grozodejstva obsoditi, potuje v Rim, da bi papeža o tem prepričal. Pij XII. mu sicer reče, da je ta morija nečloveška in vse obsodbe vredna, da pa mu politični in diplomatski oziri svetujejo trenutno o tem molčati. Fontana papežu oporeka in mu celo vrže v obraz: „Bog Cerkve ne bo zapustil, čeprav se je papež svojim dolžnostim izneveril.“ Nato si pripne na ta aršersterokratko judovsko zvezdo in se z njo vrne v Nemčijo, da bi se Hitlerju postavil po robu, pa ga Gestapo zapre in pošlje v koncentracijsko taborišče, kjer umre kot mučenec.

Papež zanemaril svojo dolžnost?

Ker je dejanje močno, dela v ljudeh, ki zgodovinske resnice ne poznajo, vtis, da je papež res zanemaril svojo dolžnost. Namen igre je očividni: predstaviti papeža Pija XII. kot soodgovornega za nečloveški pokol Judov, ker ni javno in naravnost obsodil tega nečloveškega početja.

Današnja ameriška mladina je zelo močno oddaljena od tistih časov, ko se je vse to godilo, saj še večina takrat živčih Amerikancev ni poznala dejanskega stanja, ker se je vse to dogajalo daleč od ameriškega kontinenta. Povrhu je obveščevalna služba tukaj večinoma v judovskih in protestantskih rokah in seveda novice temu primerno pobarvane. Da so tako Judje kot protestanti tod širili ogabne laži o katoliški Cerkvi, lahko vidimo iz globoko zasidranih predsodkov proti papeštvu v večini tukajšnjih drugovercev, ki jih je komaj sedanjí cerkveni zbor nekoliko omajal.

Nekaj se vedno prime

Po laškem časopisju, radiu in televiziji pljuskajo take zmote med katoličane. Da sem se spravil nad tole pisanje, mi je dal povod razgovor z možem, ki ga celo med tednom večkrat vidim v cerkvi, pa mi je o „Namestniku“ dejal: „Veste, nekaj že mora biti res na stvari, kar tako iz nič se take igre ne ustvarjajo.“ Čisto po Voltairovem navodilu: „Laži, laži, kar le moreš! Nekaj se vedno prime.“

Tako je tudi s to igro in zlasti s filmom. Čeprav je vsa zgodba izmišljena in podoba papeža Pija XII. zgodovinsko potvorenja, pusti v vsakem, ki film gleda ali knjigo bere, pa ni o dogodkih med vojno dobro poučen, vsaj dvom, češ da papež morda le ni storil svoje dolžnosti, če ga že popolnoma ne prepriča o njegovi krivdi.

Da je Hitler Jude nečloveško preganjal in moril, vsi vemo, čeprav na naši zemlji tega nismo doživeli, ker na Slovenskem Judov ni bilo. V Zemunu sem pa sam videl, kako so Nemci v tisti ostri zimi 1941-42 iz velesojmskih lop, ki so imele vsa olka razbita od bombardiranja, pa so vanje natrpali Jude, katere so polovili po Hrvaškem in po Beogradu, zjutraj nosili Jude zmraznjene, trde kot hlode, ter jih metali na tovornjake. Grozen pogled.

Tudi drugi narodi so trpeli

Kljub temu me nekaj v zvezi s to judovsko tragedijo neprijetno gane, namreč dejstvo, da bi Judje zdaj radi ustvarili vtis, kot da so samo oni trpeli pod Hitlerjem. Kaj pa naši Korošci, Gorenjci in Štajerci? Pa Srbi, Poljaki, Ukrajinci in ostali Slovani? Se mene so nacisti hoteli poslati v Dachau s skupino pisatelja Emila Navinskega, Vančija Vrabla in drugih, ki so vsi izginili brez sledu, pa sem se rešil z begom. Koliko Slovencev je tam izgubilo življenje! Dames bi pa Judje radi veljali za edine žrtve Hitlerjevega nacizma. Ze Eichmannov proces je zasledoval ta cilj, Hochhuthov „Namestnik“ pa zopet hoče pozornost svetovne javnosti obrniti samo na trpeče Jude in povrhu še papeža narediti za so-krivega te nečloveške morije.

Pij XII. je preganjanje Judov obsojal in tem pomagal, kjer je mogel

Kakšno je bilo zadržanje sv. očeta Pija XII. od trpečih Judov? Od samega začetka

ga je obsojal, čeprav ne v slovesni obliki, ter Judom pomagal, kar je le mogel. V vatiškanskem arhivu so kopije pisem in brzojavk raznim nuncijem in škofom, kjer jim naroča, naj stavijo vse moči, da Judom pomagajo. Prav tako so tam pisma raznih judovskih skupin, ki se papežu zahvaljujejo za prejeta pomoč. Vatikanska država, rimski samostani, podzemski rovi rimskih katakomb in papeževa poletna rezidenca v Castel Gandolfo so bili med vojsko polni Judov, ki so si s skrivanjem reševali življenje. Ker je bilo treba te ljudi tudi hraniti, si lahko mislimo, kakšne žrtve je papež prinašal za nje.

Ko sem bil v katakombah v Rimu, sem se sprijateljil z nekdanjim rimskim Velikim Rabinom Zollijem, ki je z vso družino prestopil v katoliško Cerkev iz hvalečnosti do sv. očeta Pija XII., ki je njega in tisoče Judov skrival med vojno, da jim je rešil življenje. Pogosto je prihajal h katakombam in nam pripovedoval pretresujoče dogodke o papeževem prizadevanju Judom pomagati.

Najbolj sem si zapomnil tole: Kmalu potem, ko so Nemci po italijanski kapitulaciji leta 1943 zasedli Rim, so ga poklicali in mu naročili, da jim mora judovska srečja do določenega roka izročiti en milijon lir in 50 kilogramov zlata. Če ne, bodo njihovi voditelji delno postreljeni, delno pa poslani v koncentracijska taborišča. Judje so začeli zbirati denar in zlato. Dočim so denar nabirali, zlata niso mogli spraviti dovolj skupaj. V obupu so se obrnili na Pija XII., ki je dal preliti nekaj svetih posod, da je dopolnil količino zlata, ki so ga Nemci zahtevali od Judov.

Reševanje Judov na Hrvaškem

Sam sem med vojno nemajhnemu številu hrvaških Judov posredoval zvezo z Vatikanom, da so si tako rešili življenje. Ko sem nosil pomoč slovenskim pregnancem v Srbijo, sem se spotoma ustavljal tudi med našimi ljudmi po Hrvaškem, zlasti med pregnano duhovščino. Ker sem skoro vsak mesec potoval v Rim, sta me zagrebški nadškof Stepinac in papežev odposlanec pri hrvaških škofih opat Marcone prosila, naj bi v Vatikanu poizvedel, če imajo možnost spraviti nekaj Judov s Hrvaškega v inozemstvo. Obrnil sem se na msgr. Montinija, sedanjega sv. očeta, ki me je napotil h generalnemu ekonomu očetov palotincev patru Webu. Ta mi je dejal, naj jih pripeljem v Italijo in po možnosti pustim kje v Gornji Italiji, ker je bil Rim že prenapolnjen z Judi. Dal mi je nekaj naslovov raznih samostanov, kamor jih bodo sprejeli, dokler jim ne poskrbi potnih listov. Lepo število se jih je tako rešilo. Vsega tega ti gospodje gotovo niso delali na svojo roko, marveč po papeževem naročilu in z njegovim denarjem.

Kljub vsemu ostane vedno res, da Pij XII. ni obsodil judovskega pokola tako slovesno, kakor je njegov prednik z okrožnico „Non abbiam bisogno“ (Ni nam treba) zavrnil zmote italijanskega fašizma, z „Mit brennender Sorge“ (S pekočo zaskrbljenostjo) kršenje človeških pravic po nemškem nacizmu in z „Divini Redemptoris“ (Božjega Odrašenika) nečloveško početje brezbožnega komunizma. Zakaj ne? Zato ne, da ne bi Hitlerja še bolj razkačil in se ta ne bi še huje maščeval tako nad Judi kot nad katoličani.

Manjše zlo

Želim poudariti, da Pij XII. niti proti klanju katoličanov po nemških nacistih ni slovesno protestiral, zakaj ga delati odgovornega samo za Jude, češ da je te zanemaril, ko pa je vendar ista mera za vse? Namen je jasen: Povzdigniti Jude v mučeniški narod. Saj jim tega nihče ne odreka, le to enostransko poudarjanje judovskega trpljenja in nezanimanje za vse, kar so pretrpeli drugi narodi, zlasti slovanski, se mi zdi krivično.

Da Pij XII. ni bolj povzdignil glasu proti nacističnim krivicam, je bila posledica prošnje, ki jih je prejemal od več strani, posebno še od škofov iz prizadetih dežel, ki so ga prosili, naj ne nastopa javno proti Hitlerju, ker bi ga to utegnilo izzvati še k hujšim protikuropom. Med njimi je zlasti značilna prošnja poljskega nadškofa Adama Sapiehe iz Krakova iz leta 1942.

Predsedstvo judovske skupnosti v Brooklynu, največje v Združenih državah, saj

šteje nad en milijon članov, je v zvezi s tem izjavilo sledeče: „Nešteto dokazov imamo, da so tako judovske kakor nejudovske osebnosti ponovno prosile papeža naj se nikar ne spušča s Hitlerjem v odprt boj, ker bi to izzvalo še hujše represalije.“

Nemci niso izbirali žrtev

Da Hitlerjevi Nemci niso vpoštevali nobenega prava, marveč so kruto kiali na levo in desno, kadar so se hoteli maščevati, je marsikak Slovenec tudi sam doživel. Jaz, na primer, sem v Kruševcu iz zvonika gledal, kako so Nemci streljali Srbe — tudi par Slovencev je bilo med njimi — in jih v 3 dneh postrelili nad 3500. Kar po mestu in okoliških vaseh so jih lovili in postavljali na morišče nekako po 100 hkrati ter s strojnimi kosili.

Zelo poučno je primerjati, kakšno je bilo takrat zadržanje drugih državnikov do preganjanih Judov. Judovski publicist Harry Golden navaja v tej zvezi v „Our Sunday Visitor“ — ju te-le tri značilne dogodke:

Zavezniki so bili glede Judov previdni

1. Hitler je zaveznikom sporočil, da je pripravil izročiti 70.000 bolgarskih Judov, če jih hočejo sprejeti. 27. marca 1943 je bil v Washingtonu sestanek, na katerem je britanski zunanji minister Anthony Eden dobesedno izjavil: „Vprašanje Judov v Evropi je zelo težko in biti moramo kaj previdno, predno pristanemo na sprejem bolgarskih Judov. Če to naredimo, bodo Judje po svetu pričakovali, da isto storimo tudi z ostalimi na Poljskem in v Nemčiji, in Hitler nam bo stavil še več takih ponudb.“

2. Državno tajništvo v Washingtonu hrani dokument, iz katerega je razvidno, da je Hitler po švicarskem poslaštvu v Berlinu ponudil zamenjavo 5000 judovskih otrok iz koncentracijskih taborišč za prav toliko interniranih nemških civilistov, pa jo je Churchill odklonil, češ da „judovski otroci niso državljani Britanske skupnosti“.

3. Madžarski Jud Joel Brand je med vojno pustil doma svojo ženo kot talca, sam pa šel v Eichmannovem imenu zaveznikom ponujati 100.000 Judov za 10.000 tovornjakov (trucks). Lord Moyne, britanski Visoki komisar za Srednji vzhod, je ob tej ponudbi vzkliznil: „Kaj, za božjo voljo, pa naj počnemo s 100.000 Judi?“

Jude bi lahko rešili

Ko Golden navaja te slučaje, dodaja: „Omenjam to zato, da pokažem, da bi Hochhuth lahko izbral bolj dramatične prizore, ki so zgodovinsko dokazani, če je že hotel komu naprtiti krivdo zaradi opustitve. Roosevelt, Churchill, Eden in Moyne bi dejansko lahko bili rešili Jude, pa jih niso hoteli, medtem, ko je zelo dvomljivo, če bi papeževa beseda kaj zalegla. Dejstvo je, da, ko je leta 1942 papež povzdignil svoj glas, so nacisti v Nemčiji, v Avstriji, na Poljskem in v Franciji pobili nad 3000 katoliških duhovnikov, zaprli katoliške šole in zatrli katoliški tisk.“

Cemu dolžiti papeža?

Tako piše Jud Harry Golden. Potem se pa vpraša: „Ali Hochhuth za te stvari ni vedel?“, in odgovarja: „Kako da ne? Saj je vse to vendar v aktih nürnberškega sodi-

Kratke kulturne vesti

DR. ALBERT SCHWEITZER — 90-LETNIK

14. januarja je praznoval svojo 90-letnico rojstva dr. Albert Schweitzer, slavni zdravnik iz džungle v Lambarene v Afriki. Schweitzer, kulturni filozof, teolog, tropski zdravnik, glasbeni pisatelj, genialni igralec na orgle in Nobelov nagrajenec, se je ves zapisal službi zamorskega ljudstvu v Afriki. Od leta 1925 pa do danes je ta genialni zdravnik, človekoljub pomagal več kot 60.000 Afričanom.

In ravno za svoj 90. rojstni dan je prejel nagrado Erwin-von-Steinbachove ustanove v znesku 3000 nemških mark. S to nagrado odlikuje ta ustanova osebnosti, ki so si pridobile posebne zasluge za nemški kulturni svet v Alzaciji in Lotaringiji. Erwin-von-Steinbachova ustanova ima ime po znamenitem graditelju strašburške samostanske cerkve, ki so jo gradili od leta 1240 pa do 1318.

600-LETNICA DUNAJSKE UNIVERZE

Eden najpomembnejših kulturnih dogodkov letošnjega leta v Avstriji bo gotovo praznovanje 600-letnice dunajske univerze. Častitljiva alma mater Rudolphina je oživila za to slavnostno priložnost tiskovni referat. Ta referat že razpošilja poučno in lepo ilustrirano brošuro, ki jo je sestavil arhivar dunajske univerze dr. Gail.

SALZBURG UPRIZARJA „LUIZO MILLER“

Predsednik salzburskih Slavnostnih iger, dvorni svetnik dr. Bernard Paumgartner pripravlja v salzburskem Deželnem gledališču oper Verdijevo opero „Luizo Miller“, ki jo je na novo predelal. Scenarij je v rokah Bruna Galleeta. Premiera opere bo 6. marca. Kakor poroča upravnik gledališča dr. Herterich bo naslednja operna premiera Mozartova „Čarobna piščal“, in sicer jo bodo uprizorili, 28. januarja, v režiji Andreja Diehla. S to opero bo šlo salzbursko Deželno gledališče gostovat tudi v Španijo, v Barcelono.

GULDA V AMERIŠKI TELEVIZIJI

Avstrijski pianist Friedrich Gulda je dobil povabilo, naj bi sodeloval v znani ameriški televizijski oddaji „Tonight Show“. V teh oddajah nastopajo na televizijskem ekranu najzanimivejše in najpomembnejše osebnosti ameriškega glasbenega življenja. Razlog za povabilo Friedricha Gulde je bil njegov uspeh za časa dunajskih slavnostnih tednov lani, ko je igral z Eurojazz orkestrom in ga posneli na ploščo, ki so jo pred kratkim izdali v Združenih državah Amerike.

● Umrl je Otto Benesch, dolgoletni ravnatelj znane dunajske grafične zbirke Albertine in univerzitetni profesor za umetnostno zgodovino. Benesch je bil umetnostni zgodovinar svetovnega slovesa. V času nacističnega režima je bil emigrant v Angliji in Združenih držav Amerike, kjer je predeval na raznih univerzah. Veljal je za izrednega poznavalca Rembrandta.

● Umrl je nemški igralec in režiser Ernst Ginsberg, ki je 1933. leta emigriral v Švico.

● Zvižganje in kričanje je spremljalo nastop mlade nemške pevke Anje Silje v pariški operi, ko je v stripteoskem oblačilu stopila pred občinstvo. Pela je namreč naslovno vlogo Salome v istoimenski operi Richarda Straussa. Pariški tisk je menil, da domislek režiserja Wielanda Wagnerja »ni posebno izviren«, kajti Anja Silje je protežirana pevka na Wagnerjevih festivalih v Bayreuthu.

● Slavni violinist Yehudi Menuhin daje po londonski televiziji pouk v goslanju. Njegove oddaje trajajo po 25 minut.

šča.“ — „Če pa je vedel, zakaj tega materiala ni uporabil? Zakaj se je spravil prav nad papeža?“ Na to vprašanje ne ve odgovora. Morda bi ga pa našli v listu „Times“ z dne 1. nov. 1963, kjer je zapisano, da je bil Hochhuth svojčas član „Hitlerjeve mladine“, zdaj je pa filokomunist. S tem, da dela papeža za soodgovornega nečloveškega klanja, skuša zmanjšati Hitlerjevo krivdo, hkrati pa oblatiti Kristusovega namestnika na zemlji.

Naj bo že kakorkoli, mi vemo, kaj je naša dolžnost. Papež je oče nas vseh, božja zapoved se pa glasi: „Spoštuj očeta!“

Rev. dr. Franc Blatnik, SDB.

Letno poročilo celovškega prosvetnega društva

V letu 1964 je bilo osem rednih sej. Med dvema sešema pa so bili še kratki informativni pogovori. Na sejah se je pripravljalo za prosvetne večere, ki so bili širje. Pri seji nato se je napravila posprava prosvetnega večera in poslušala kritika.

Vsak društveni večer je imel dva dela. Prvi del je bil izobraževalen, drugi pa družaben. V slikah smo videli naše prve maturante na maturitetnem potovanju po Jugoslaviji.

G. dr. Mikula pa je pokazal čudovitosti Avstralije in življenje tam živečih slovenskih izseljencev.

Tudi 550-letnice zadnjega ustoličenja v slovenskem jeziku smo se spomnili. Vse letošnje dogodke smo doživeli še enkrat v slikah na zadnjem večeru. Po predavanjih smo malo pokramljali in veselo zapeli. Počutili smo se res kot doma, kadar sanjamo o mladih letih.

Naša tajnica P. Kotnik je hudo zbolela in ni mogla več vršiti svojih poslov. Do privzetve novega tajnika g. M. Partla je vodil zapisnik dr. Vračko, ki je tudi zbolel in šel v bolnico na operacijo. V jeseni pa je šel tudi Partl, da odsluži svoj vojaški rok. Do prevzema novega tajnika vodi tajniške posle podpredsednik.

Dolgo smo pripravljali igro „Kam iz zadrž.“ Igro bi že davno morali uprizoriti v Kolpingovi dvorani, če ne bi bila igralska skupina z obolenjem omenjenih oseb tako hudo prizadeta. Na zadnji seji pa smo sklenili, da bo igra le prišla na oder za pust 1965. Rok še ni določen.

Več uspeha smo imeli s knjižnico. S pomočjo Mohorjeve družbe in drugih se je knjižnica znova lepo uredila. Sestra Lamberta je pripravljena, da vsakemu postreže in vsak čas omogoča izposojevanje društvenih knjig. Predvidena je majhna izposojalnica, da se knjižnica še izboljša.

Vse bralce opozarjam, naj povedo to tudi drugim, da imajo pri nas možnost izposojanja dobrih in modernih knjig.

Prosim, pridite in si izberite knjigo!

Odbor

DOBRLA VES

Zaključek plesnega tečaja bo v nedeljo, dne 24. januarja 1965 ob 4. uri popoldan, v prostorih hotela Rutar.

Po končanem sporedu bo prosta zabava.

CELOVEC

(† Franc Hartmann)

V Celovcu je dne 2. januarja umrl g. Franc Hartmann, svetnik v pokoju, v 73. letu starosti. Rajni je oče g. Helmuta Hartmanna, vsem poznanega in spoštovanega vodje slovenskega oddelka celovškega radia.

Pokojni je bil tudi žrtev vojnih razmer in krivičnega sovraštva, ko je bil izseljen iz svoje domovine in je tukaj dobil svoj drugi dom. Prav zadovoljno je živel s svojo pridno in skrbno ženo, ki mu je v vseh življenjskih težavah, zlasti pa v dolgotrajni težki bolezni, zvesto stala ob strani. Bil je skromen, ni šel v javnost, bil je srečen v družini, zadnja leta pa je bil itak bolan. Sedaj ga je smrt odrešila težkega trpljenja.

Pogreb je bil v četrtek, 7. januarja, na pokopališču Annabichl. Pogrebne obrede je opravil kons. svetnik č. g. Johann Schneider, župnik Sv. Lovrenca, ob asistenci č. g. Vinka Zaletela. V lepem nagrobnem govoru je pokazal rajnega kot zvestega moža, zvestega očeta, zvestega uradnika in zvestega služabnika, ki je odšel h Gospodu poplačilo. Pogreba so se udeležili mnogi znanci pokojnega in Helmutovi službeni tovariši in znanci in več slovenskih duhovnikov, med njimi tudi mil. g. kanonik Aleš Zechner.

Zaljubljen velja tudi naše iskreno sožalje.

RADIŠE

(Pogled nazaj v leto 1964)

V minulemu letu se je rodilo iz našega kraja v Celovcu sedem novih faranov, in sicer 4 deklice in 3 dečki. Krščenih je bilo v domači farni cerkvi 6 otrok. En krst smo imeli celo pri sveti velikončni liturgiji v Veliki noči. Da bi rastle vsi v božji milosti, v zdravo in zavedno narodno družino.

Zanimivo je, da lani ni bilo v naši fari nobene poroke.

Smrt pa nas je obiskala samo dvakrat. V januarju preteklega leta je smrt rešila boleznijo in težke starosti delavca Janeza Bevca

Pri nas na Koroškem

Dobrega prijatelja ni več

† Mihael Valentin

V soboto, 9. januarja, je na Strugi preminil 64-letni mož, ki je vse življenje služil Bogu, narodu in svoji družini in je kot tak bil nam vsem svetel vzor. To je bil Mihael Valentin.

Bil je zelo podjeten. Blizu dravskega mostja je postavil hidravlično stiskačnico za sadje. Od svojega očeta Šimana je prevzel slikarsko in pleskarsko podjetje in ga močno razširil. Sezidal je veliko delavnico in otvoril prodajalno v Borovljah, da je to podjetje eno največjih, ki točasno zaposluje okoli 25 delavcev in slovi po svoji solidnosti po vsem Rožu in daleč naokrog. Še potem, ko je zaradi sladkorne bolezni oddal podjetje sinu, je še do zadnjega sodeloval.

Od mladih let se je odlikoval v zavednosti in ljubezni do slovenskega naroda. Bil je navdušen član svoječasnega tamburaškega zbora, bil je duša igralcev, ki so po prvi vojni v podljubelskem delavskem domu uprizorjali igre. Nad vse je ljubil petje. Kot pevec je sodeloval v pevskem in cerkvenem zboru dolga leta in še zdaj je vsako nedeljo s svojim glasom krepil cerkveno ljudsko petje. Svoje narodnosti ni nikoli skril ali zatajil, pač pa se vselej zavzemal za naše pravice. Rad je naročal in bral slovenske liste, dokler mu niso opešale oči.

Globoko veren je vedno spolnjeval svoje verske dolžnosti. Letošnje novo leto je pri-

v 72-letu starosti. Bil je znan kot priden in pošten delavec. Pred leti ga je zadela delna kap, da je bil na pol hrom. Tako je bila smrt zanj edina rešiteljica in mu je s tem prikrajšala trpljenje na zemlji.

Ob koncu junija pa je prav tako rešila smrt izdelano in izčrpano staro mamo Marijo Wrulich, pd. Culehnerjevo, v 83-letu starosti. Marija Wrulich je bila skromna, ponizna, resna in zavedna slovenska žena. V 12 letih zakona se ji je rodilo devet otrok. Tri je so umrli v otroški dobi. Ko je leta 1919 razsajala bolezen griža, ji je ugrabila ljubljenega družinskega očeta Martina.

Tako je ostala sama s šestimi otroki. Ko je bilo najstarejšemu sinu Simenu 12 let, ki je danes gospodar na domačiji in pevovalja radiških pevcev, je bilo najmlajšemu komaj eno leto. Z izredno pridnostjo in vztrajnostjo je preživela številno družino in jo vzgojila v zavedne in verne člane naše narodne družine.

Dva sina pa ji je ugrabila zadnja strahovita vojna, najmlajšega Franceta in Janika, ki so ga vzeli iz 5. letnika bogoslovja, ki je bil torej tik pred dosego cilja, da bi bil duhovnik svojemu ljudstvu. Naj ji Vsemogočni poplača njeno veliko žrtev njenega zgledega življenja.

Tudi zidali smo v minulemu letu mnogo. Na Lipici, odkoder je krasen razgled na naše glavno mesto Celovec in Vrbsko jezero, zidajo sedaj na nekdanjem šintlarjevem gruntu. Menda hočejo postaviti tam hišice predvsem tisti, ki si želijo ljubelega miru in svežega zraka. Preteklo leto so naredili ti novi naseljenci tudi nov vodovod.

Pa tudi domači niso zaostajali. V Vercvcah si je mladi Pridovnik — Pisjak postavil enonadstropno novo hišo, ki bo res dostojen dom tej gospodarsko eni najlepši kmetij radiške občine.

V Zgornjih Rutah je pred leti kupil, od pd. Oraževce družine, en hektar zemlje dr.

čel s prejemom sv. zakramentov in še na praznik 6. januarja je prepeval Bogu slavo. Nekaj posebno značilnega je bila njegova ljubezen in zaupanje do Marije. Najrajši je pel Marijine pesmi in je bil vselej pri tem do solz ginjen. Vsa leta je bil član cerkvenega sveta in je kot tak požrtvovalno skrbel za cerkev. Koliko je brezplačno storil za njo, je zapisano v zlati knjigi zasluženja. Zelo je spoštoval duhovniški stan. Med drugo vojno se je kot vojak seznanil z dvema bogoslovcema-vojakoma in jima je bil kot novomašnikoma duhovni oče in podpornik.

Njegov značaj je dičila izredna dobrosrčnost. Kjer koli je mogel komu pomagati ali ustreči, je pokazal svoje dobro srce. Zato je bil njegov dom splošno znan po prijaznosti in gostoljubnosti.

Ni čudno, da je tega vzornega in blagega moža vse spoštovalo in ljubilo. To je pokazal tudi njegov pogreb v ponedeljek, 11. januarja, ko ga je na zadnji poti od doma v cerkev in na pokopališče spremljala v dolgem sprevodu ogromna množica zaljubljenih, enajst duhovnikov, med njimi vsi živeči sedanjci in bivši kapelski dušni pastirji.

Ob odprtem grobu se je od njega poslovil s kratkim, pa jedrnatim govorom domači župnik č. g. Pavel Kanauf, ki je posebno poudaril pokojnikovo živo vero in srčno ljubezen in dobrotljivost. Pevci so mu kakor še prej ob slovesu od doma in v cerkvi tudi tu zapeli žalostinko in Marijino pesem. Načelnik požarne brambice pa se mu je s polaganjem venca zahvalil za požrtvovalno vodstvo in sodelovanje pri tej organizaciji.

Megleno turobno vreme se je ob pogrebu ujemalo z našo žalostjo, da nas je zapustil tako značajan mož, vendar smo imeli občutek, da je bil pogreb za pokojnika zmagoslavje. Tek življenja je končal. Blagor njim, ki v Gospodu umrjejo... počivajo od svojega truda in njih dobra dela jim sledijo.

Bog nam daj še več takih mož, kakor je bil Mihael Valentin! Slava njegovemu spominu!

Janeschütz, primarij deželnih starostnih domov v Celovcu. Je to najvišji vrh Radiš. Od tu je krasen pogled na Karavanke in Rožno dolino in del lepe Podjune. Tukaj si je že zgoraj omenjeni gospod doktor zgradil krasno moderno hišo - vilo. Gradnja te vile je bila združena z mnogimi težavami. Napeljati je moral od spodaj vodo, urediti pot za dovoz stavbnega materiala in podobno.

S trudom in znojem si je postavil krasno, moderno vilo, kjer je v prostem času sam z družino pridno pomagal z lastnimi rokami. Zanimivo je zabeležiti, da je to stavbišče, t. j. dr. Janeschütz obiskal sam naš državni predsednik dr. Adolf Schärf — v spremstvu deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga — dne 10. oktobra 1963. Takega obiska seve nismo pričakovali in ga bomo težko doživeli.

Omeniti moramo, da ima naša gorska občina razmeroma še kar dosti dobre poti, za kar moramo biti našim občinskim možem in županu hvaležni, ter jim želimo tudi mnogo uspehov za procvit naše občine v novem letu 1965.

SODRAŽEVA — VELINJA VES

(Zadnja pot † Pavla Krušica)

Na prvo nedeljo v novem letu nas je presenetila žalostna vest, da so odšli pd. Zlajharjev oče, Pavel Krušič na Sodraževi v večnost. Še nedeljo pred Božičem so bili v Bilčovsu pri sv. maši in sprejeli svete zakramente. Bog jim je naklonil visoko starost 82 let, v katerih so preživeli marsikatero bridkost in preizkušnjo.

Pokojni Zlajharjev oče so bili svoji družini dober oče. Z veliko ljubeznijo so skrbeli za svojo družino najprej pri pd. Narčiču v Velinji vasi in potem pri Zlajharju na Sodraževi. Bili so v prvi svetovni vojni, iz katere so se srečno vrnili. V drugi svetovni vojni jim je umrl sin Hanzi, ki počil

Naše prireditve

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v St. Jakobu v Rožu vas vse prav lepo vabi na veseloigro

„PRIČARANI ZENIN“,

ki bo v nedeljo, 24. januarja 1965, ob pol 3. uri popoldne pri ilgu v Kazazah.

»Oder mladje« — skupina študentov vabi na veselo prireditev, ki bo v nedeljo, 24. januarja, ob pol treh popoldne v Šmihelu v Podjuni pri Scherzerju in ob pol 8. uri zvečer pri Šoštarju v Globasnici.

Na sporedu je komedija znanega francoskega pisatelja J. B. Moliéra.

»SCAPINOVE ZVIJACE«

Študentje vas pričakujemo!

Farna mladina v Zitari vasi vabi na igro

„RAZVALINA ŽIVLJENJA“,

ki jo priredi v nedeljo, 24. jan. 1965, ob pol 3. uri popoldne v St. Primožu pri Voglu.

K tej prireditvi vas iskreno vabi Farna mladina Zitara vasi.

va že dvajset let v blagoslovljeni zemlji v Velinji vasi. Morali so še doživeti bridko preizkušnjo (pregnanstva v tužino. Toda močnejše kot nasilje je bilo njih zaupanje in v močni veri so iskali tolažbo, dokler se niso zopet vrnili na svoj ljubljani dom.

V svojem življenju so bili vereni in prepričani krstjani. Vsakemu so dajali lep vzgled krščanskega očeta in gospodarja. Radi so prihajali k sv. maši, in ko se jim v zadnjih letih že moči pešale, so doma veliko molili. Veselega značaja so bili kot dolgoletni okrajni lovec zelo povezani z naravo. Lani so imeli še v ožjem družinskem krogu redki jubilej zlate poroke.

V torek, 6. januarja se je zbrala na domu žalosti velika množica sorodnikov in znancev, da spremlja rajnega očeta na njegovi zadnji poti in molji za dušni mir pokojnega. Z lepimi žalostinkami so se poslovili od rajnega očeta pevci iz Bilčovsa. Prišli sta tudi obe požarni brambi iz Bilčovsa in iz Velinje vasi, da skazeta zadnjo čast članu-ustanovniku.

Zalni kondukt je vodil č. g. R. Safran, sorodnik pokojnega očeta, ki je daroval sv. mašo zadušnico in opravil pogrebne obrede ob asistenci č. g. župnika J. Sticha.

Ker se sedaj ravno popravlja farna cerkev v Bilčovsu, je bilo pri sv. maši darovanje za popravo cerkve. Zelo hvalevredno je tudi to, da je več družin in obe požarni brambi darovalo mesto venca na grob za obnovo cerkve v Bilčovsu. To je rajnemu v veliko pomoč, cerkvi pa v korist. Naj bi Bog, v čigar večjo čast bo cerkev obnovljena, vsem velikodušnim darovalcem obilo povrnil.

Dragi Zlajharjev oče, odpočijte se v blagoslovljeni domači zemlji od vseh zemeljskih trudov in skrbi ter uživajte pri Srcu Jezusovem in Marijinem večno srečo.

Vsem zaljubljenim zaostalim izrekamo iskreno sožalje!

IZPOD SONČNEGA TURJA

Ob šestdesetletnici obstoja slovenskega prosvetnega društva na Radišah, smo se tudi mi Gorjanci podali tja, da počastimo ta veličastni jubilej.

Pri tem pa ni naša naloga, da bi na drobno in na široko opisovali, kako je bilo tam. Kajti o proslavi sami smo že brali. Povedati pa moramo le Radišanom, da smo jim s tem, ko smo se udeležili njih slavnega praznika vrnili njih obisk. Tudi oni so bili ob priložnostih pri nas v Bilčovsu.

Nepozabne nam ostanejo Radiše, ta prelepi kraj. Saj se moramo samo čuditi, da tam še nimajo velikih hotelov. Sicer pa naj bodo kar potolaženi in veseli, kajti potem je z lepim božjim mirom pri kraju.

Nepozabni nam ostanejo prebivalci Radišani. Tam smo videli železno voljo pri starih in mladih, pa naj si je na duhovnem poprišču ali pri ročnem delu. Odkrivati znajo talente in to je še posebno hvale vredno, pa četudi niso visokošolci. Močno hotenje imate za vse, kar je koristno in blago, a tudi trpeti morate vmes, ker se vam postavljajo težke zapreke.

No, sedaj pa nam bodite pozdravljeni. želeč vam vse dobro, ter vam istočasno povemo, da nam ostanete večni prijatelji. Gorjanci.

Pri nas na Koroškem

ST. RUPERT PRI VELIKOVCU
(Nove orgle)

Lep, zares praznični dan smo mogli obhajati v naši starodavni farni cerkvi na kvatno nedeljo, 20. dec. 1964. Blagoslovljale so se namreč in po daljšem molčanju zopet mogočno zapele docela prenovljene, nanovo postavljene, torej takorekoč nove orgle. Že več let so bile v žalostnem stanju in klicale po obnovitvi. Zato smo se v lanskem poletju morali odločiti za to sicer zelo drago, a potrebno delo, ki ga nam je domači orglarski mojster, g. Rudolf Novak, proti prvotnemu pričakovanju dosti hitro izvršil.

Tako smo torej bili tako srečni, da smo mogli še tik pred božičnim praznikom, v nedeljo, 20. decembra obhajati dan blagoslovitve. Mil. g. stolni kanonik Aleš Zechner je po primerni pridigi med slovesno sv. mašo ob asistenci domačega župnika blagoslovil orgle in jih izročil v imenu prevzviš. nadpastirja fari v uporabo pri božji službi. Srca vernikov so vztrepetala v svetem veselju, ko so nato zadoneli po hiši božji blagoslovljene orgle in navdušeno je privrela iz vseh grl ob koncu sv. maše zahvalna pesem.

Še lepše in bolj razveseljivo je bilo to, da je na ta dan toliko faranov kljub slabemu vremenu sledilo pozivu dušnega pastirja in prejele sv. zakramente v tolikem številu, da je razen g. kanonika še drug izvenfarni spovednik, č. g. dr. Stanko Čegovnik imel v spovednici polno dela skoraj cele tri ure. Bogu bodi hvala, da nam je tudi v tem pogledu bogato blagoslovil dan! Naj bi nove orgle vršile svojo sveto službo v naši farni cerkvi mnogo rodov v čast božjo in v duhovno korist faranov!

SELE (Samomor)

Friedrich Wilhelm Seppel, 34-letni tesar, rojen v Paternonu, je bil pred letom zaposlen pri podjetju Ortner v Borovljah, ki ga je pa zaradi izostajanja od dela odslužilo. Ločen od žene je začel znanje s takratno najemnico Kerševje gostilne. Ker pa je rad pijančeval, razgrajal in druge pretepal, si le ni mogel popolnoma nakloniti njenega srca. V noči med 8. in 9. januarjem je prišel za njo na Zgornji Kot, a dekletu in njen brat mu nista odpri. Zjutraj so ga našli v drvarnici obešenega s šalom, in sicer še sedečega na tla. Orožniki so odredili njegov prevoz v mrtvašnico, odkoder je bil v ponedeljek odpeljan v Bistrico ob Dravi. Eden njegovih domačnov se je izrazil o njem takole: Lahkomiselna v življenju in tak tudi v smrti.

ST. VID V PODJUNI

Dne 27. decembra, na St. Janževo, je naše izobraževalno društvo „Danica“ uprizorilo Finžgarjevo igrano „Veriga“. Udeležba je bila tako obilna, da marsikdo še prostora ni dobil več v dvorani. Obiskovalci so bili le zaradi tega razočarani, ker ni bilo nobenega petja. Pri razmeroma kratki igri bi si pač želeli tudi par pesmi. Naš moški in mešanji zbor slovitja vendar preko državne meje. V več mestih so že sodelovali pri koncertih, pred nedavnim tudi v St. Vidu ob Glini. Tako te skromnosti nismo mogli razumeti.

Igro so društveni igralci ponovili v nedeljo, 17. jan. pri Pušniku v Grbalji vasi.

SELE — KOT

Kakor že nekaj let zaporedoma so tudi pred preteklim božičem obiskali šolarji naše šole dva bolnika, ki že dalj časa svoje ga življenja preživljata samo v postelji.

Mati Francija Maleja, pd. Repovc je zbolela pred desetimi leti in od takrat se ne more več dvigniti sama iz postelje. Telesno in duševno mnogo trpi že nad osemdeset let stara žena in z njo vsi domači.

Drugi bolnik, Georg Mak, pd. Špičjak, ki bo kmalu stopil v 90. leto, je zbolel pred tremi leti in se še tudi ni toliko opomogel, da bi lahko brez pomoči zapustil svoje ležišče ob stari kmečki peči.

Naši šolarji so v zadnjih dneh pred božičnimi počitnicami nabrali nekaj denarja. S tem so kupili za vsakega bolnika skromno darilo. Zadnji dan pouka v preteklem letu so se napotili k Repovcu in Špičjaku. Ob bolniških posteljah so zapeli božične pesmi, se pogovarjali z bolnikoma in jima voščili pred odhodom prijetne praznike in zdravo ter srečno novo leto.

S solzami v očeh sta oba bolnika prisluhnila otroškemu petju in se iskreno zahvalila za obisk.

V otroška srca pa se je ponovno vcepilo spoštovanje do starega in bolnega človeka.

H. V.

SLANA - sovražnik sadjarjev

Med ujme, ki ogrožajo plačilo za vloženi trud v vrtinarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu, štejemo tudi slano. V zraku imamo vedno vodne hlapce. Pri dotiku s trdimi predmeti, katerih toplota je nižja od zmrzišča, preidejo vodni hlapi neposredno v ledene kristale — slano. Tako nastalo slano imenujejo ljudje „belo“ slano, v nasprotju s „črno“, ki nastane, če vodni hlapi najprej kondenzirajo na trdih predmetih in dobimo roso, ki v nadaljnjem ohlajanju zmrzne.

Zaradi posledic, ki jih ima slana, nas zanima, kdaj je zadnja slana spomladi in prva v jeseni. In kaj vpliva na ta dva datuma?

Pogoj za slano so nizke toplote. Povprečno se zniža toplota zraka na vsakih 100 m višine za 0,5 stopinje Celzija. Zato velja v osnovi naslednje pravilo: čim višje leži kak kraj, tem poznejše so zadnje pomladanske slane in tem zgodnejši je datum prvih jesenskih slan.

Tako preprosta pa stvar vendarle ni. Zemljina površina se v jasnih mirnih nočeh močno ohladi in prav tako se ohladi zrak, ki se zemlje dotika. Ako je svet raven, torej na planotah, v širokih dolinah in kotlinah, ostane ohlajeni zrak na prvotnem mestu. Drugače je na pobočjih! Zrak, ki se v močnih urah zaradi stika z zemljo in predmeti na njej močno ohladi, ne ostane na svojem mestu, temveč teče po pobočju navzdol, podobno kot teče voda v dolino. Ohlajeni zrak je namreč težji od tistega, ki je odmaknjen od pobočja in ki se prav zato ohlaja počasneje. Odtekanje hladnega zraka proti dnu ima dve posledici:

1. V kotlini plast hladnega zraka narašča, saj se steka zrak z vseh pobočij,
2. pobočja so razmeroma topla, saj pride na mesto zraka, ki je odtekel po pobočju navzdol, toplejši zrak iz prostega ozračja. Toplotne razlike so lahko zelo velike. Čim nižja so mesta v kotlinah in na planotah, tem večja je nevarnost poznih slan spomladi in zgodnjih jeseni.

Slana povzroča hude posledice, zato iščemo zaščito pred njo. V svetu uporabljajo v glavnem štiri načine: poplavljanje zemljišča, stalno škropljenje v kritičnih urah, ogrevanje in končno zadimljenje.

Poplavljanje skoro ne pride v poštev, saj terja taka zaščita specialne reliefne razmere ali pa draga gradbena dela, v poštev pride pa le za najnižje rastline. Zelo dvomljiv je uspeh s škropljenjem, če nimamo dovolj vode in moramo škropljenje prekiniti. Voda na rastlinah začne izhlapevati,

ČESEN PROTI VOŠČENEMU MOLJU

V čebelarstvih nasvetih so opisani razni načini, kako obvarujemo satje pred voščnim moljem. Priporočajo shranjevanje v prostorih, kjer je prepih, zavarovanje z žveplanjem, z uporabo očetne kisline in raznih kemijskih sredstev. Toda uspeh navadno ni ustrezen.

Sovjetski čebelar Kovardakov se je spomnil, da bi uporabil česen. Na Altaju ga uporabljajo proti voščnim in drugim moljem v žitnih skladiščih. V starih časih pa so ga uporabljali za razkuževanje želodca. Kovardakov je jeseni, ko je sortiral in shranjeval satje, skrbno očistil okvire in jih nato namazal s česnom. Enako je napravil s praznim čebeljakom in omarami, kjer je shranjeval satje. Zgodaj spomladi je v shrambo pod satje položil česen, ki ga je po dolžini trikrat prerezal. S tem je zavaroval satje pred molji. Čebele so bile zdrave in so dale velik pridelek. Za 100 čebeljih družin je uporabil 30 glav česna.

V Sovjetski zvezi ga radi pijejo

Časopis „Večernaja Moskva“ v dolgem članku opozarja Ruse na škodljive posledice alkohola, zaradi katerega imajo v Sovjetski zvezi menda precejšnje težave. Kot piše „Večernaja Moskva“, se pač mnogi Rusi ne morejo odreči kozarčki vodke ob vsaki najmanjši slovesnosti ali pa tudi kar tako.

„Nič slabega ni, če pijete zmerno,“ opozarja „Večernaja Moskva“, „vendar pa je treba poznati mero.“

List navaja tudi nekaj tragikomičnih primerov škodljivosti alkohola. Tako je Aleksej Komenko, inženir v nekem moskovskem podjetju, najprej spil doma pet ali šest kozarčkov vodke, nakar se mu je zahotelo družbe in je zavil v najbližji lokal. Tu je zagledal nekega simpatičnega človeka ter

za izhlapevanje potrebna toplotna energija pa je odvzeta zraku, temu pa zato toplota še bolj pade. Učinek je prav nasproten od našega hotenja. Za velike površine je ta način zelo drag.

Ogrevanje! Investicije za dovolj gosto postavljene peči so zelo velike, draga pa je tudi kurjava in delovna sila. Niti v najbolj razvitih državah vinogradništvo in običajno sadjarstvo takih stroškov ne preneseta. Pri izrazito hudih vdorih pa so tudi peči brez učinka.

Ostane nam še zadnja možnost: zadimljenje področja. Uporaba kemičnih sredstev je tvegana, saj utegnejo vplivati kvarno na dihalne organe ljudi in živali. Pri nas kurimo dražje, polito z odpadnim oljem ali podobnim, da le ustvarja mnogo dima. Dimni oblak naj bi prestregel dolgovalovno žarčenje zemlje in s protizarčenjem posredno višal toploto najnižjih plasti ozračja, podobno kot je to pri megli. Toda delci dima so tako veliki, da ne morejo prestreči

Kosilnice so poznali že v rimski dobi

Pogosto slišimo, da živi naš rod v obdobju tehnike. To je res. Da pa so ljudje tudi v starih časih stremeli za tehničnimi izboljšavami in jih v okviru tedaj omejenih možnosti tudi izvajali, vidimo na primeru tipičnega kmetijskega stroja — kosilnice. Često sodimo, da je vsa tehnika, ki nam danes olajšuje delo in življenje, sad izumov ljudi, ki so živeli v novi dobi. Pri tem pa pozabljamo, da naše znanje o stanju tehnike v starem in srednjem veku še zdaleč ni zadovoljivo. To so ponovno dokazala npr. izkopavanja pred nekaj leti v Belgiji.

V „Zgodovini narave“ (Historia naturalis) rimskega naravoslovca in admirala Plinija je mesto, kjer piše, da so na prostranih veleposestvih (latifundijah) tedanje Galije (ozemlje današnje Francije in Belgije) uporabljali ob žetvi „zelo velika ogrodja (okvire), ki imajo na svojem robu zobe in ki se premikajo na dveh kolesih; ta ogrodja od zadaj potiska par volov. Od zob odrezane žitne bili (klasje) padajo v ogrodje“.

Sodobni učenjaki se ugotovili, da Plinij

Vpliv krme na prirast

Praščije meso zavzema v človeški prehrani precejšen delež, zlasti v tistih pokrajinah, kjer pridelajo veliko krme za prašiče.

Različni izdelki: trajni, poltrajni in sveži povedo, da je praščije meso vsestransko uporabno.

Klavna teža prašičev se je sicer zmanjšala, povečalo pa se je število prašičev. Razen tega se je zboljšal tudi način vzreje, izkoriščanje plemenskih svinj pa je tudi intenzivnejše. Na leto pričakujemo od plemenske svinje 2 gnezdi oziroma povprečno 16 vzrejenih pujskov, v intenzivni vzreji pa tudi 18—20 pujskov. Tako priredimo na svinjo v enem letu 2000 kg svinine. Z intenzivnimi načini krmljenja te številke še lahko povečamo.

Na prirast prašičev vplivajo poleg krme še pasma, spol in starost živali. Računamo, da predstavlja krma 60—70 odst. stroškov pri vzreji prašičev. Krma je največja stroškovna postavka z njo najbolj vplivamo na končno ceno. Ker je krma tako odločujoč činitelj v vzreji prašičev, bomo pri izbiranju krmil za prašiče pazljivi.

Prašič potrebuje lahko prebavljivo krmo. Taka krmila so: korenovke, gomoljnice,

toplotnih (dolgovalovnih) žarkov, ki jih oddaja v vesolje zemlja. Tudi v primerih, ko se dim razlije nad ogroženim področjem v obliki tankega oblaka, učinek izostane, saj je oblak brez ustrezne energije.

Zagotavljanje, da je akcija uspela, ker na področju, kjer so kurili, slane ni bilo, ni utemeljeno. Prezreti namreč ne smemo, da se moč slane neredko menjava tudi na majhne razdalje. Na nekem področju ni slane pač lahko zato, ker so tam drugačne razmere v stopnji vlažnosti, toplotah, v smeri vetra; odvisno je tudi od mikroliefra. Ali smo torej brez moči proti slani? Kadar prodre veliko polarnega ali celo arktičnega zraka — prav gotovo. Takrat imamo uničujočo slano v vseh legah. V večini primerov pa vdori niso tako izraziti in uničujoča slana je omejena kvečjemu na najnižja mesta kotlin in planot. Torej bi bilo narodno gospodarstvo dokaj zavarovano, ako bi na boj proti slani mislili že tedaj, ko nasade jagodičja, sadovnjake planiramo, ne pa šele, ko prično roditi.

Marsikdaj velja za boj proti slani isto kot v zdravstvu: ne zdravljenje, temveč preprečevanje.

pri pisanju svoje knjige ni bil preveč namahčen. Popisal je tudi stvari, ki jih ni dobro poznal, o katerih je le slišal; brez preverjanja je prevzel tudi bajke in jih opisal kot resnične dogodke. Zato so strokovnjaki amatrili, da tudi navedbi o kosilnem stroju ne kaže verjeti.

Pred nekaj leti pa je belgijski starinoslovec (arheolog) dr. Fouss napravil senzacionalno odkritje. Pri Buzenolu v Južni Belgiji je izkopal relief, iz 2. stoletja našega štetja (torej približno 1800 let star), na katerem je upodobljena prav takšna kosilna naprava, kot jo je opisal Plinij, le da je namesto volov kot vlečna žival upodobljena mula. S to izkopanino je dokazano, da so že Rimljani poznali in uporabljali kosilnice.

Tedanje kosilnice, kot je iz opisa in slike razvidno, seveda niso bile tako popolne kot sedanje. Gotovo niso imele premičnih nožev. To je tudi razumljivo, saj strojna tehnika in industrija še nista bili razviti. Manjša popolnost pa je bila morda izravnanost za lažjo nabavo.

stročnice, žita ter krmila živalskega izvora (mleko, ribja in mesna moka). Za katero vrsto krmil se bomo odločili, zavisi predvsem od namena vzreje. Potrebe po hranilnih snoveh so pri vsaki kategoriji prašičev drugačne. Krma za mlade in rastoče živali je drugačna od krme za plemenske prašiče in drugačna za pitance. Mladim živalim pokladamo krmo, ki vsebuje veliko beljakovin, ker jo s pridom izkoristijo za rast mišičevja. Starejše živali so bolj nagnjene k tvorbi maščob in bolje izkoriščajo škrobnata krmila.

Določen del krme porabi prašič za preživljanje, preostali del obroka pa za prirast.

S primernim sestavljanjem obrokov krme lahko usmerjamo proizvodne sposobnosti živali v zaželeno smer.

Na prirast vpliva krma samo do določene mere. Pri določeni teži ima dnevni prirast spodnjo in zgornjo mejo, preko katere ne moremo, kljub dobro odmerjenim obrokom. Posamezna obdobja v razvoju živali od rojstva pa do ekonomske zrelosti se razlikujejo po hitrosti priraščanja. Potek rasti je v mladosti večji, s starostjo pa pojemajo. Pujssek približno v 1 tednu ali v 10 dneh po rojstvu polnivoi svojo težo, medtem ko 80 kg težak prašič priraste v istem času samo nekaj gramov. Relativno vzeto prirašča mlad pujssek hitreje.

Z razvojem pridobiva prašič na teži, vendar sestav prirasta ni vedno enak v vseh obdobjih rasti. Mlade živali imajo v prirastu več mesa in manj maščob, pri starih pa je razmerje obratno. To lastnost izkoriščamo tako, da mladim prašičem pokladamo krmo, ki je lahko prebavljiva in ki ima ozko beljakovinsko razmerje — kar pomeni, da so beljakovine v nekem določenem razmerju do ostalih energetskih snovi v krmi.

Vzporedno s prirastom gre tudi izkoriščanje krme. Poraba krme je za 1 kg prirasta nižja pri mlajših živalih in se porablja v prid mesa, odrasli prašiči potrebujejo več krme za 1 kg prirasta, kar gre na račun povečane množine maščob v prirastu.

Srečanje narodov na Dunaju

Upravičeno se Avstrija ponaša, da je bila skozi stoletja dežela, kjer so se srečevali narodi Evrope in je bil Dunaj kulturno središče narodov srednje Evrope. Danes postaja naša država znova posredovalka zapadne kulture in znanosti, toda njen delokrog se je svetovnemu preobratu primerno povečal. Dunaj postaja vedno bolj kraj srečanja narodov sveta, zlasti narodov, ki šele komaj stopajo na kulturno in politično pozornico. V prvi vrsti vrši to poslanstvo dunajska univerza, ki ima med evropskimi visokimi šolami največji procent študentov-inozemcev, saj je vsaki peti akademik tujec. Tudi na drugih avstrijskih univerzah je število inozemskih študentov visoko. V zimskem semestru lanskega leta je bilo na avstrijskih univerzah vpisanih 47.270 slušateljev. Od teh pa je bilo iz drugih držav 9640 dijakov, med katerimi je bila dobra polovica iz dežel Azije in Afrike (4569).

Znano je, da študentje iz napol-razvitih držav Afrike in Azije zelo radi študirajo v Avstriji. Razlog temu je v prvi vrsti to, da je naša država pred novimi narodi neomadeževana s kolonializmom in ji ves svet priznava nevtralnost. Naše univerze hočejo biti zares le posredovalke znanosti brez primesti politične ali ideološke tendence. Pripomore pa k temu tudi dejstvo, da so v Avstriji stroški študiranja in vsakdanjega življenja sorazmerno najnižji v Evropi.

Stroški tujega študenta na naših univerzah pridejo v enem letu na vsoto 50.000 šil. (vpisnina, knjige, stanovanje, prehrana, obleka, vožnja). Skoraj 200 študentom daje naša država štipendije in sicer 48 učno ministrstvo, 48 kat. ženska zveza in 44 afro-azijske ustanove. Seveda pomagajo študentom še druge ustanove.

Pri nas so študirali študentje leta 1964 iz sledečih držav: Grčija — 1790, Iran — 950, VAR Arabci — 237, Jordan — 285, Sirija — 237, Turčija — 234, Irak — 136, in Izrael — 122. Poleg tega so tudi Afrikanci močno zastopani na naših visokih šolah.

Že večkrat smo slišali poročila, da so se študentje iz napol razvitih držav, ki v velikem številu obiskujejo univerze v državah vzhodnega bloka, uprli tendenčnemu delu ondodnih šol in so morali zato oditi. Mnogo teh se je odločilo za naše univerze. Samo Institutu za afro-azijske zadeve na Dunaju se je prijavilo 55 takih študentov v zadnjih dveh letih. Računajo pa, da je teh študentov pri nas vsaj nad 70 in bi jih bilo še več, če bi jim bili zagotovljeni lažji življenjski pogoji. Mnogokrat so namreč zaradi njih „upora“ zavrženi tudi od lastnih držav in prepuščeni samemu sebi.

Na poslanstvo posredovanja kulture in resnice vsemu svetu, zlasti pa še narodom, ki vstopajo v krog novih ustvarjalcev družabnega življenja za prihodnja deset — ali stoletja, so naše univerze in z njimi vsa Avstrija vsekakor lahko ponosne!

ZA MLADINO IN PROSVETO

Moč duha

V življenju srečujemo ljudi z „močno voljo“ in ljudi „slabiče“. Da jih ljudje tako opredeljujejo, je pač vzrok v tem, kako znajo samega sebe obvladati, gospodovati nad svojim telesom in se ustavljati čutnim zahtevam.

Duh in telo sta si v človeku v najtesnejši življenjski zvezi in imata zato zelo močan vpliv drug na drugega. Vse pa zavisi od tega, kdo bo v človeku močnejši — odločujoč gospodar...

Kako zelo vpliva telo na duha, lahko pri sebi opazujemo sleherni dan. Če smo telesno utrujeni, tudi duh ni pripravljen delati. Kadar pa smo res zdravi in sveži, je tudi duh voljan in za delo sposoben. Telesno bolni ljudje so pogosto bolni tudi na duhu; večkrat so bolj pomilovanja vredni radi njihove popolne „duhovne zlomljenosti“ kot telesnih bolečin.

Pogosto smo pa tudi priče, kako silno moč ima lahko duh do telesa. Saj slišimo večkrat: Ta žena še nekaj dni ne bo umrla, ker čaka še sina, ki bo prišel iz tujine; njena sliha želja po sinu jo ohranja pri življenju. Kako mnogi hudo bolni v vedri potrpežljivosti prenašajo svoje bolečine; pri tem še celo na druge mislijo in se zanje žrtvujejo. Kako strmino nad junaštvi mučencev, ki so vse bolečine skoro prezirali; v njih je duh bil popoln gospodar!

Znano je tudi, da zdravniki kar čudežno zdravijo s sugestijo; če se mu posreči bol-

nika prepričati in si pridobiti njegovo zaupanje, je s tem že polovico uspel. Zato velja pravilo: dobra volja in zaupanje sta najboljši zdravili.

Hipohondrija ali namišljena bolehnost je veren izraz, kako more duh tudi kvarno vplivati na telo. Ta duševna bolezen povzroči namreč, da more pretiran strah in bolehnost domišljija povzročiti, da bo telo sčasoma zares podleglo namišljeni bolezni. Tudi je znano, da ob epidemijah zbole najprej oni, ki se boje okuženja. Prav tako pa je tudi že izpričano, kako zelo se lahko z odločno voljo in z mirnim ter vedrim duševnim razpoloženjem zares obranimo okuženja ali bolezni vobče.

Zato ni za človeka bolj važno kot, da se čim prej nauči uporabljati silo svojega duha nad telesom in tako telo navaditi pokorščine. Če te bo nekoč vsaka malenkost potrla in iztirila in če boš postal čemer sen starci ali slina babica — če boš nekoč svojo „nervoznost“ preklinjal, bo to zato, ker se v mladih letih nisi navadil postaviti se po robu svojim „kapricam“.

Če pa ostaneš vder in živahen, ko te muči zobobol ali si utrujen, da bi najraje omahnil, pa pokonci stojiš in strumno hodiš, skratka: če ne tarnaš in se ne zmeniš za vsako majhno nevšečnost, si si priporočil svobodo in tvoj duh ti bo pripravil mnogo lepih dni. Tvoje življenje bo ena sama pesem zadovoljstva in prijetne družabnosti.

Iz filmskega sveta

FILMI Z DIVJEGA ZAPADA

Kdo jih ne pozna in kateri mlad človek se ne navdušuje zanje? Cela vrsta jih je in filmske dvorane brez njih bi gotovo utrpela velik deficit. Poleg kriminalnih so pač filmi o Cowboyjih in njihovih drznih podvigih za mladino najbolj privlačni. Junaki teh filmov so John Ford, Carroll Baker, George Marshall, Henry Hathaway in nešteto drugih.

Pri nas v Avstriji predvajajo sedaj film „To je bil divji Zapad“, v katerem hočejo prikazati vso problematiko tovrstnih filmov. Tudi na Koroškem ga že predvajajo in spada med velike filme. V njem nastopa cela vrsta filmskih zvezdnikov in nosilec Oscar-nagrad (15 Oscarjev). Da je

film zares monumentalen, potrjuje že dejstvo, da sodeluje pri njem nad 12.000 igralcev, med njimi 350 Indijancev.

Za snemanje tega filma so rabili skoro celo leto in so ga snemali v devetih državah ZDA. Pri tem so uporabili tudi lokomotivo iz leta 1870; imenuje se „Pacific Express“ in je takrat vozila na progi Virginia City - Reno. Prepeljati so jo morali z vlakom na daljini Jug, pri čemer so morali premagati silne ovire prevoza (zaradi višine lokomotive). Seveda so pri teh snemanjih rabili vsaj 300 revolverjev in na stojine drugega indijanskega orožja. Pri posameznih prizorih so uporabili do 600 konj.

Koliko pa je izdelava tega filma stala, pa si lahko samo mislimo...

KRIMINALNI ROMAN

Prevedel:
AVGUST PETRIŠIČ

18. NADALJEVANJE

Praskanje in škrtanje Smithovega prizadevanja je takoj prenehalo. Negibno sva sedela v tisti vlažni temi in prisluškovala.

Nekaj se je gibalo pod kamnitimi ploščami kleti. Ustavil sem dihanje, moj sleherni živec je bil do skrajnosti napet.

Nenadoma se je pokazal, nekaj čevljev oddaljen od naju, pramen svetlobe. Večal se je in postal pravokoten. Zdajci so se iz tal dvignila spustna vrata in kak meter od mene se je skozi odprtino nejasno dvignila neka glava. Pričakoval sem grozo — in smrt ali še kaj hujšega. Namesto tega pa sem uzrl ljub obraz, ki je bil kronan s kuštravo kepo las; videl sem beli laketi, ki je držal kvišku kamnito ploščo, lepo oblikovani laketi, ki ga je nad komolcem krasil širok zlat obroč.

Dekle je splezalo v klet in postavilo leščerbo na kamnita tla. V motni svetlobi je bila videti čisto neresnična — kakor kak opijev privid je stala pred nama ta prikazen v tesno se prilegajočem svilenem oblačilu, okrašenem z blestečimi dragulji, v majhnih rdečih opankah. Skratka, bila je uresničena prikazen iz mojih sanj. Težko je bilo verjeti, da sva bila v dandanašnji, novodobni Angliji, lahko pa je bilo sanjati, da sva jetnika kakega kalifa v temnici starega Bagdada.

SKRIVNOST

de. Fu-Mančuja

»Moje prošnje so uslišane,« je dejal Smith tiho. »Prišla je, da reši tebe!«

»Psst!« je posvarila mlada lepota in njene čudovite oči so se plašno na široko odprle. »Le en šum, pa nas bo vse umoril.«

Sklonila se je čez mene, zaškrtnil je ključ v ključavnici, ki je strla moj nož — in obratnica je odpadla. Ko sem vstajal, je osvojila še Smitha. Potem je dvignila leščerbo nad vhod skozi spustna vrata in nama pokazala, naj greva dol po lesenih stopnicah, ki jih je luč razsvetljevala.

»Vaš nož,« je šepnila meni. »Pustite ga na tleh! Misliš bo, da ste s silo odprli ključavnice. Dol! Urno!« Nayland Smith je previdno stopajoč izginil v temo. Naglo sem mu sledil. Zadnja je šla najina skrivnostna prijateljica. Stala sva v nizkem obokanem hodniku.

»Obvežita si oči z rutami in storita vse tako, kakor vama povem,« je velela. Prav nič se nisva obotavljala ubogati jo. Zavezani mi očmi sem se dal od nje voditi, medtem ko je Smith položil roko na mojo ramo. V tem redu smo prišli do kamnitih stopnic in po njih smo šli gor.

»Držite se stene na levi,« sem zaslišal šepet. »Zakaj na desni je nevarnost.«

Otroški
katiček

Koroška dežela

Od naše hiše se je videlo pol koroške dežele. Že dolgo sem vedel, kako se imenuje gora, pod katero smo živeli. Vedel sem tudi že za ime gore, ki se je košatila nekolično zapadno od nas in ki se ji je reklo Peca. Znano mi je bilo tudi že ime visoke gore, ki se je imenovala Golica. Na desni strani se je vlekle slemenasto gorovje, ki je imelo več vrhov. Tudi za to gorovje sem vedel, da se imenuje Poharica.

Med Peco in Svinjo planino je bilo veliko prostora, ki ga je napolnjevala široka planjava s polji in dobravami, po katerih je ob lepem vremenu blestelo veliko belih plik.

„Kako se imenuje ta dolina?“ sem vprašal očeta.

„To je Podjuna,“ mi je razložil oče. Oče, ki se je spoznal tudi na gospodarsko zemljepisje, je nadaljeval:

„Podjuna je koroška žitnica, tam je kruh doma...“

Moje mlade oči se niso mogle napiti podobe teh daljnih dobrav, ki jih je oče povezal s kruhom, zame že takrat najsvetejšo stvarjo. Včasih, kadar je bilo lepo vreme in so se sončni žarki posebno močno upirali v dobravske nižave, se je nekje na dnu nenadoma tako močno zablistalo, da so sončni žarki segali do naše gore!

„Kaj pa je to?“ sem skoraj nestrpno vprašal očeta.

„To je Drava, naša koroška voda...“ mi je odgovoril oče.

Zvok očetovih besed je bil slovesnejši in globlji kakor pri navadnih besedah. Zato se mi je ime vode Drave že od prvega začetka tako globoko vtisnilo v srce in, kadar ga slišim, ga vedno vnovič občutim kakor iz moje mladosti, ki ne ogluši, dokler je srce še toplo.

Prežihov Voranc

Kolpingova mladina

V Avstriji šteje Kolpingova ustanova skoro 13.000 članov. To so sami mladi fantje-delavci, ki sestavljajo 71 Kolpingovih družen in imajo 46 domov. V letošnjem letu pa dobi nadaljnjih 4000 fantov stanovanje v štirih novih zgradbah na Dunaju. To bo najlepša proslava Kolpingove 100-letnice rojstva, ki bo letos konec maja. Velike slovesnosti pripravljajo v Kölnu, kjer bo govoril v imenu avstrijske Kolpingove družine sam zvezni kancler dr. Klaus, ki tudi izhaja iz Kolpingove ustanove.

S svojo prosto roko sem tipal in našel zid, na kar smo hiteli dalje. Ozračje, skozi katero smo hodili, je bilo vlažno in nasičeno z vonjem neznanih rastlin. Toda tudi nekakšen lahen živalski duh sem začutil v nosnicah in tiho skrivnostno šumljanje nas je obdajalo.

Zdajci so mi noge stopile na mehko preprogo in z ramo sem podrsal neko zaveso. Zazvenel je gong. Ustavili smo se.

Zaslišal sem ropotanje oddaljenega bobnanja.

Nastala je tišina. „Hitro! Tod!“

Po debeli preprogi smo šli navzdol. Najina vodnica je odprla še ena vrata, pa smo bili na prostem. Toda dekle se ni ustavilo, temveč me je vlekle dalje po peščenih stezi, kjer mi je sveža sapa vela v lice, dokler nisimo končno prišli, o čemer ni bilo dvoma, na obrežje reke. Tedaj sem slišal pod koraki škripanje desk in ko sem pod ruto pogledal dol, sem videl ob nogah blestenje vode.

„Bodite previdni!“ sem bil posvarjen in spoznal, da stopam v ozek čoln. Nayland Smith je šel za menoj, na kar je dekle z drogom odpravilo čoln proti reki. „Ne govorita!“ je ukazala.

Možgani so mi bili vročični in komaj sem vedel, ali sanjam ali bedim, ali se je resničnost končala z mojim jetništvom v blatni kleti in je ta slepi pobeg po reki, pod vodstvom dekleta, ki bi lahko stopilo iz knjige „Arabske noči“, bil domišljija — zasmehovanje sna. Zares sem začel resno dvomiti, ali je reka, po kateri smo se vozili in katere valčki so pljuskali okoli nas, res bila

Temza ali Tigris ali podzemni Styx. Čoln je zadel ob breg.

„Čez nekaj minut bosta slišala udarce ure,“ je reklo dekle z mehkim, očarujočim glasom, „toda zanašam se na vajino čast, da do takrat ne bosta odstranila rut. To mi obljubita!“

„Obljubiva!“ je Smith vneto dejal.

Slišal sem, kako je splezal na obrežje, in trenutek potem je mehka roka prijela mojo, nakar me je vodnica vedla na suho. Ko sem bil na obrežju, sem še vedno držal dekletovo roko in jo vlekel proti sebi.

„Vi se ne smete povrniti,“ sem ji šepetal. „Midva bova skrbela za vas. Ne smete se vrniti na tisti kraj!“

„Pustite me!“ je odvrnila. „Ko sem vas nekoč prosila, da bi me odvedli od njega, ste mi govorili o policijski zaščiti; da, tak je bil vaš odgovor, policijska zaščita! Vi bi dovolili, da bi me zaklenili, vtaknili v ječo — in me prisilili, da ga izdam! Zakaj? Čemu?“ Izvila se mi je iz rok. „Kako malo me razumete. Nič ne de! Morda me boste nekega dne razumeli. Torej, ko bo bila ura!“ Odšla je. Slišal sem hreščanje čolna in šum z drogom vzvalovljene vode. Čimdalje slabše je postajalo.

„Kaj je njena skrivnost?“ je zamrmral Smith zraven mene. „Zakaj se drži tega nestvora?“ Daljino šumljanje je docela zamrlo. Neka ura je jela biti; udarila je pol. Tisti mah sem potegnil robec z oči, istotako tudi Smith. Stala sva na nabrežni stezi. Na najini levi je sijal mesec nad stolpi in utrdami nekdanje trdnjave. To je bil Windsor Castle.

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O ~ B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

KARIN BOJE:

Nadarjen človek

Profesor Umetnostne akademije, Evald Jakobson je neobičajno molče po večerji pil kavo.

„O čem razmišljaš?“ ga je vprašala žena.

„O Lutingu,“ ji je odgovoril soprog.

„In kdo je ta Luting?“

„Z Lutingom sva bila nekoč v isti umetniški šoli. Ne verjamem, da ti nikdar ne bi pripovedoval o njem! Morda pa ti res nisem. Že od dijaških let nisem slišal zanj; najprej sem imel preveč dela, potem pa sem popolnoma pozabil starega tovariša... Sprašuješ, kakšen je, torej, ta Luting? Si lahko predstavljaš vsestransko nadarjenega človeka? Če je tako, stoji pred teboj Luting. Lahko bi postal velik umetnik — slikar; govorili so, da je najnadarjenejši učenec v naši šoli. Ko bi videla, kakšne skulpture je ustvarjal, boljše kakor slike! Vrh tega je bil v šoli znan kot violonist in pianist, sam je komponiral prelepo, izvirno in nežno glasbo. Še več, govorili so, da je Luting tudi pesnik, čigar verzi tako vznemirjajo človeka, da je pol pijan. Sam jih, žal, nikdar nisem bral ali poslušal.“

Kajpak smo bili prepričani, da bo Luting postal najznamenitejša osebnost našega stoletja, nekaj takšnega, kot sta bila nekoč Leonardo da Vinci ali Michelangelo.

In pomisli, nocoj sem se nenadoma spomnil Lutinga ter se začudil, ker o njem ni ne duha ne sluha. Zazdelo se mi je, da sem vse doslej pričakoval, da bom nenadoma zaslišal njegovo ime, pa sem šele danes spoznal, da je za to prepozno...“

Poslednje besede je profesor izgovoril prav tiho in počasi. Gospa Jakobson je pogledala soproga. Imel je sive zalisce. Sključen je sedel na stolu. Morda je ob besedah „za to prepozno“ pomislil tudi nase? Zares, povsod govorijo, da je njen mož mnogo dosegel — pridobil si je ime, lep položaj in ugled, kakršnega je v družbi težko doseči. Pa vendar, kaj je vse v primerjavi z vzvišenimi smotri, ki si jih zastavlja mladenič, ko komaj sluti prihodnost, o kateri sanjari? Tedaj, to vemo, mladenič ne sanja o položaju in naslovu, temveč o vplivu svetovnih razmerij, ki ga velja uresničiti. Ta sivi sključeni mož, ki sedi v naslanjaču, je ustvaril dovolj — pripisujejo mu pomembna dela — toda v trenutku, ko se vrača k spominom svoje mladosti, se mu vse, kar je dosegel, zdi — siromašno in majhno.

„Le kako, da si se prav danes spomnil na Lutinga?“

„Srečal sem človeka, ki mu je bil podoben. Blizu železniške postaje. Šel sem namrščen in jezen zaradi Monsonovega član-

ka v „Stockholmstidningen“, ko sem opazil obraz moškega, ki mi je prihajal nasproti. Zdrznil sem se — kdo neki je? Obrnil sem se in videl, da se je tudi on obrnil. Morda je čutil, da ga opazujem. Šele kasneje sem se spomnil, da je podoben Lutingu. Kaj vem, morda je bil res Luting, morda pa me spomin zapišča. Moški, ki sem ga srečal, pa se mi je zdel starejši, kot bi bil lahko Luting; pretehtati sem želel ta vtis in tako sem obstal, pa pričel računati, koliko let bi imel zdaj. In slednjič sem dognal, da bi bil vsekakor prestar, če bi hotel karkoli začeti, če že doslej ni ničesar dosegel...“

Pri vratih se je prikazala sobarica in dejala, da želi neko govoriti s profesorjem. Jakobson je odšel iz sobe.

„Ljubi Bog, saj ni mogoče... Saj vendar ni mogoče, da bi bil res ti, Luting! Vstopi, vstopi vendar!“

Da, bil je on. V temno predsobo profesorja je vstopil Luting! Zapuščeni in alkohol sta mu razbrazdala obraz, plašč je bil ves plesnoben, hlače ponošene, v podplatih pa so zijaale luknje. Sprašujoče je pogledal gospodarja, obrnil pogled k lestenci, ki je visel s stropa, in stopil proti obešalniku.

„Dobrodošel! V pravem trenutku si prišel — pravkar pijeva kavo!“ ga je hrbtil Jakobson.

Luting je mirno priklimal, slekel plašč in ga obesil na kljuko. Ostal je v suknjiču — ni ga mogoče opisati, ker si ga ni moč zamisliti. Sočutje je stisnilo srce profesorja Jakobsona in v prsih je zaznal skoraj telesno bolečino.

Lutinga je predstavil soprogi. Toda pogovor ob skodelici kave nikakor ni stekel. Sobarica je prinesla pladenj s kolači in gosti jih je pohrustali... Zbral je vso voljo, po tem je slovel, in poskušal načeti pogovor — veselo, ne prisiljeno, po „študentski navadi“ — vendar je srečal le sogovornikovo zadržanost.

„Se spominjaš?“ je vprašal profesorja, stopil h klavirju in udaril nekaj akordov. „Tvoja skladba! In zdaj povej — mar počenjaš še kaj podobnega?“

„Ne. Načeloma ne komponiram. Naša glasba je plesniva...“

„Kaj praviš?“

„Veš, kaj je osnova današnje glasbe? Ves naš zvočni sistem temelji na dvanajstem korenu iz dveh. Razumeš? Dekadence! Sicer pa, kako naj bi tudi bilo. Vse je zmešano, razumeš? Nikjer ne najdeš kaj čistega!“

„Mar ne obstaja tudi drugačna glasba?“

„Obstaja, kajpak. Na primer — glasba

črncev iz plemena Bantu. Zatem stara glasba Inkov. Slišati bi moral kakšen napev Bantu črncev. Sprva bi, kajpak, ne razumel te glasbe, kajti že v otroštvu smo si pokvarili posluh, zastupili so nam ga z dvanajstim korenom iz dveh, toda če bi dolgo poslušal, bi pred seboj nenadoma zagledal nekaj najlepšega in najčistejšega. To je resničen užitek. Če pišem takšno glasbo? Ne, dotlej še nisem dosegel. Toda, le počakaj, nedolžnost bo lepega dne zmagala.“

„Pa kipiariš?“

„Ne. Zakaj neki? Mar naša doba potrebuje skulpture? Ne. Mi oboževalci koristnega — smo tudi arhitekturo spremenili v geometrijo. Dovolili smo, da je to lepo, da nam ugaja, toda za skulpturo v takšnem svetu ni prostora. Pravim, da ga ni, čeravno bi slednjič lahko nekaj primernih kipcev poizkušali po vseh vogalih (Luting je zamahnil z roko proti skulpturi Kaia Nilse- na, stoječi v kotu sobe), vendar ne bi bilo organične povezanosti s sodobno kulturo.“

„V tvoji presoji je nabrž zrnice resnice,“ je utrujeno dejal profesor. „Emi, draga, nama ne boš zaigrala?“

Emi je igrala in moža sta poslušala. Profesor se je veselil odmora, Luting pa je očitno užival, ne da bi pomislil na svoje načelno sovražno stališče do dvanajstega korena iz dveh. Toda kmalu ga je spet ob-

šlo prepričanje, da gre za njegovega načelnega sovražnika.

„Denimo, da slikaš,“ je ljubeznivo in sočasno posmehljivo dejal Luting, ki je menda prešel v napad, „toda barv starih mojstrov ne moreš doseči. Tvoje bodo potemne ali zbledele že čez dvesto let, to mi smeš verjeti. Mi samo packamo, klepetamo, mažemo in se širokoustimo... Slikarstvu sem se odrekel.“

„Ej, prijatelj moj!“ je vzklisknil Jakobson. Z naglo, odsekano kretnjo je odmaknil stol in — vsi trije so odšli v jedilnico.

Profesor je vzmenjen stopal po sobi. Luting pa zamišljeno sedel v naslanjaču. Slednjič je Jakobson komaj izustil s hripavim glasom:

„Tudi verzov ne pišeš, kajpak?“

„Drži. Ne pišem jih. Spoznal sem, da ni besed, s katerimi bi lahko opisal in izrazil svoja najgloblja doživetja. Le poskušaj peklenske muke in veličastni zanos prenesti v besede, v siromašne človeške besede — to je klečeplazništvo. Da bi pa pisal o vremenu in vetru... Hvala lepa, to naj počenja drugi!“

Človek, pred katerim so se nekoč odpirala vsa vrata, je kmalu zatem odšel iz hiše in izgubil v megli. Ko je odhajal, je poprosil profesorja Jakobsona, naj mu posodi petdeset kron. Profesor mu jih je dal.

Iz Konga piše, kako je tam

O Kongu so zadnje čase veliko pisali. Kakšne so bile tam razmere, nam jasno popisuje misijonski brat lazarist Karel Kerševan, Slovenec, ki deluje že dolgo let v Kongu. Po daljšem misijonskem delovanju je dobil od predstojnikov dopust in je obiskal Trst, zapadno Evropo in druge dežele, kjer delujejo njegovi sobratje. 12. novembra pa se je iz Belgije spet vrnil na svoje misijonsko področje.

Sedaj piše v pismu med drugim tudi to-le:

„Ob enodnevnem bivanju v Leopoldvillu smo zvedeli marsikatero žalostno podrobnost o dogodkih zadnjega časa v deželi. Na misijonski prokuri, kjer se zbirajo vsi misijonarji na prehodu skozi to mesto, smo govorili z begunci, katerim se je posrečilo rešiti se iz uporniškega raja. Ni pa dosti razlike med enimi in drugimi četami. Uporniki so res bolj nasprotni belim in jih mnogokrat mučijo in pobijajo. Ko pa kje vladne čete preženejo upornike, vse opleni, zlasti če najdejo kakega belega naseljenca ali misijon. Zahtevajo zase ves denar in dragocene predmete, češ da imajo pravico do vsega tega, ker so se bojevali za ljudi in kraj in jih rešili upornikov. Višja vojaška oblast zatrjuje, da se to godi proti njeni volji, nima pa toliko moči, da bi nerednosti preprečila.“

Neka 77 let stara misijonarka, katero so bili prepeljali v Evropo, je pripovedovala: „Okupacijo upornikov sem dobro prestala, čeprav so nam noč in dan grozili in nas nadlegovali, da smo živeli v večnem strahu. Najbolj nas je bolelo, ko smo morali gledati, kako so uporniki pobijali mirljubne ljudi, katere smo videli doraščati na misijonu. Ti uporniki niso nobeni junaki, ker jih neprestano preganja nek praznoveren strah. Mučijo in pobijajo ljudi, potem pa plačujejo svete maše za svoje žrtve. Misijonarje so primorali, da so šli vsak dan blagoslovljati njih grobove in tudi vojaška taborišča, to samo iz strahu pred maščeva-

(Dalje na naslednji strani)

Hladilnike, pralne stroje, televizorje, električne motorje in vse električne predmete pri domači tvrdki

Johan Lomšek

ST. LIPŠ, TIHOJA, p. DOBRLA VES

Plačila tudi na ugodne obroke.

„Pol enajstih!“ je zavpil Smith. „Dve uri je še časa, da rešiva Grahama Guthrieja!“ Preostalo nama je še natanko štirinajst minut, da ujamemo poslednji vlak za Waterloo; in sva ga ujela. Toda skrušil sem se v kot predela v stanju, ko so bile moje moči skoraj pri kraju. Nihče izmed naju, mislim, ne bi bil sposoben teči še nadaljnjih dvajset metrov. Da ni šlo za človeško življenje, dvomim, da bi poskusila tisti tek do wind-sorske postaje. „V Waterloo morava prispeti ob enajstih ena in petdeset,“ je sopeč spravil Smith iz sebe. „To nam da devet in trideset minut, da prideva na drugo stran reke in prispeva v hotel.“

„Kje za božjo voljo stoji neki tista hiša? Ali sva se pripeljala gor ali dol po reki?“

„Tega nisem mogel spoznati. Vsekakor pa stoji tik ob reki. Bilo bi le vprašanje časa, odkriti jo. Neutegoma pošljem Scotland Yard na delo; toda upanja nimam nobenega. Najin pobeg ga je posvaril.“

Nekaj časa nisem zinil niti besede, pač pa sem si brisal znoj s čela in gledal prijatelja, kako si je tlačil svojo nepogrešljivo pipo.

„Smith,“ sem se oglasil slednjič, „kaj je bilo tisto grozno javkanje, ki sva ga čula, in kaj je menil Fu-Manču, ko je omenil Rangoon? Opazil sem, da te je prevzelo.“

Prijatelj je priklimal in si nažgal pipo.

„Tam je l. 1908. ali zgodaj l. 1909. razsajala neka strašna skrivnostna epidemija. In tisto zlodejevo javkanje je bilo v zvezi z njo.“

„Na kak način? In kaj misliš z epidemijo?“

„Mislim, da se je pričelo v hotelu Palace Mansions. Neki mlad Amerikanec, čigar imena se več ne spominjam, je tam prebival zaradi poslov, nanašajočih se na neke nove železne zgradbe. Neke noči je šel v svojo sobo, zaklenil vrata in skočil skozi okno na dvorišče. Seveda si je zlomil tilnik.“

„Samomor?“

„Dozdevno. Vendar so se pokazale pri stvari sila čudne okoliščine. Tako na primer je njegov revolver z vsemi naboji ležal poleg njega!“

„Na dvorišču!“

„Na dvorišču.“

„Ali je bil morda umor?“

Smith je skomignil z rameni.

„Njegova vrata so našli od znotraj zaklenjena in so jih morali vlomiti.“

„Toda tisto javkanje?“

„Se je pričelo pozneje, ali pa so ga šele pozneje opazili. Neki francoski zdravnik Laffite se je končal prav tako.“

„Na istem mestu?“

„V istem hotelu, le da je bil v drugi sobi. Pri njem je bilo še posebej čudno to, da sta imela sobo skupno s prijateljem, ki ga je videl, kako je storil dejanje!“

„Da ga je videl, kako se je pognal skozi okno?“

„Da. Njegovega prijatelja — ki je bil Anglež — je predramilo neko pošastno javkanje. Tisti čas sem bil v Rangoonu, tako da vem več o Laffitovem primeru ko o Amerikančevem. Sam sem govoril s tistim

človekom. Bil je elektrotehnični inženir, po imenu Edward Martin, in mi je pravil, da se mu je zdelo, da je prihajal tisti krik od nekega od zgoraj.“

„Tudi v Fu-Mančuevi hiši je bilo čuti, ko da prihaja od zgoraj.“

„Martin je sedel na postelji. Bila je jasna mesečna noč z mesečino, kakršna je v Burmi. Laffite je iz nekega vzroka šel k oknu. Prijatelj ga je videl, kako je pogledal ven. Naslednji trenutek se je z groznim vzkrikom pognal skozi okno — in treščil na dvorišče.“

„Kaj pa potem?“

„Martin je skočil k oknu in pogledal dol. Laffitov krik je seveda zbudil sosede, toda prav nikjer ni bilo ničesar, kar bi pojasnjevalo dogodek. Nobenega balkona in nobenega robnika ni bilo, po katerem bi kdo lahko dosegel okno.“

„Toda kako je to, da si ta krik poznal?“

„Za nekaj časa sem se nastanil v Palaceu Mansions; in neke noči me je tisto pošastno tuljenje prebudilo. Slišal sem ga čisto razločno in ga najbrž ne bom nikoli pozabil. Končalo se je s hripavim vriščem. Mož v sosedni sobi, neki iskalec orhidej, se je končal enako kakor drugi!“

„Ali si potem spremenil stanovanje?“

„Ne. Na vso srečo za sloves hotela, ki je bil prvovrstno podjetje, se je več podobnih primerov pripetilo tudi drugod, razen v Rangoonu še v Promeu in Moulmeinu. Po urojeniški četrti je neki blazni fakir razširjal besede, da se je spet rodil bog Šiva

in da pomeni njegov klic, da išče žrtve. Bila je strašna storija, ki je dovela do izbruha dakotstva in prizadela okrožnemu nadzorniku nič koliko sitnosti.“

„Ali so našli kaj nenavadnega na telesih?“

„Vsa so po smrti pokazala znamenja, ko da bi bila zadavljena! Pravili so, da so vsa znamenja imela posebno obliko, dasi jih jaz sam nisem mogel opaziti.“

„Ali je ta usoda zadela le Evropejce?“

„O ne. Več Burmanov in drugih je umrlo na enak način. Sprva je veljala razlaga, da so si žrtve nalezle gobavost in zaradi tega izvršile samomor; toda zdravniški pregled je to mnenje ovrgel. Klic Šive je tako postal pravcata mora v vsej Burmi.“

„Ali si ga potem še kdaj slišal razen snoči?“

„Da. Slišal sem ga neke jasne, mesečne noči na gornjem Irrawaddyju — ko je neki mornar skočil z vrhnje palube parnika, s katerim sem potoval, v morje! Moj Bog! Ako človek pomisli, da je ta zlostej Fu-Manču prinesel tisto v Anglijo!“

„Toda kaj je prinesel? Zlega duha? Kako duševno bolezen? Kaj je tisto? Kaj neki je?“

„Kako novo morilno sredstvo, Petrie! Nekaj, kar se je porodilo v kužnem predelu Burme, ki je dom mnogočesa, kar je nečisto in kar je nerazumljivo. Naj nam nebo nakloni, da prispeva pravočasno, da rešiva Guthrieja.“

(Dalje prihodnjič)

Iz Konga piše, kako je tam

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

njem duhov njih žrtv. — Največkrat so ti junaki še nedorasli mladiči, ki gredo v boj pod vplivom mamil, narejenih iz konoplje. Ko jih mobilizirajo, jim zatrjujejo, da bodo v boju nedotakljivi. Da jih o tem prepričajo, jih postavijo v vrsto ter iz precejšnje razdalje streljajo nanje in seveda merijo drugam. Objubljajo jim vsemogoče, da jih pridebo za svoje namene."

Usmiljenja in sočutja s trpečim njih narava ne pozna, zato se ni čuditi, če aganja grozodejstva. Očividci so povedali, da je 12—14-leten dečko pobil 27 oseb. Zato ne bo nikoli nihče vedel, koliko domačnov pomrje v teh zmedah, ker jih nihče ne šteje. Pa tudi marsikateri belec, misijonar ali misijonarka, so vsaj pogrešani v teh zadnjih tednih.

Iz poročil gotovo kaj veste, kako se sedaj dogodki tu razvijajo. Mi smo se mogli vrniti, ker so uporniki porinjeni sedaj že daleč od nas in do našega kraja niti prišli niso. Bili so pa že čisto blizu, na eni strani le nekaj 20 km proč. Ker pa je bila tod oblačit bolj čujoča in zato dovolj pripravljena na iznenadenja, je pravočasno izsledila uporniška gnezda ter priprla voditelje in razgnala ostale."

Vabilo

na igro

„NAVADEN ČLOVEK“

Iki jo priredi domače prosvetno društvo v nedeljo, 24. januarja 1965, ob pol 3. uri popoldne in ob pol 8. uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Igro je napisal Branislav Nušić, v slovenščino pa prevedel Fran Onič.

Vsi prišrčno vabljeni.

Odbor

Smučarske tekme v Št. Janžu v Rožu

Tukajšnje agilno športno društvo tudi pozimi pridno deluje in se njegovo članstvo vneto udeležuje na „dileh“. Da bi društvo dalo Rožanom še več pobude za beli šport, je organiziralo za prihodnjo nedeljo, 24. januarja, smučke tekme na šentjanskim Rutah.

Tekmovali bodo: ženske, mladina I, mladina II, moški od 18. leta, starejši tekmovalci.

Prijave naj pošljejo tekmovalci po svojih društvi najkasneje do sobote, 23. januarja, do 5. ure popoldne na naslov: Mihael Gabriel, St. Johann i. R. — St. Janž v Rožu, pošta Weizelsdorf — Svetna ves. — Prijavnina je 10.— šil. za tekmovalca.

Zrebanje vrstnega reda nastopajočih tekmovalcev oziroma tekmovalk bo v soboto, 23. jan., ob 7. uri zvečer v gostilni Gabriel v Št. Janžu.

Spored nedeljskega (24. jan.) tekmovanja:

od 8. do 9. ure razdelitev starinskih števil v gostilni Gabriel;

ob 11. uri start oz. tekme na Rutah;

ob 15. uri razglasitev zmagovalcev v gostilni Gabriel.

Hkrati prireditelj opozarja vse tekmovalce, da morajo biti dodatno zavarovani, ker on ne prevzema nobenega jamstva za morebitne nezgode tekmovalcev.

Ako iz kakršnih koli razlogov ne b' bilo mogoče izvesti tekem v veleslalomu (Riesentorlauf), bo to posebej javljeno v časopisih in v radiu.

Celovsko drsališče uživa mednarodni sloves

Mestna hala zbirališče drsalcev — Gostovanje Dunajske drsalne revije

Če v športnih krogih dandanes omenjajo ime Celovec, potem mislijo v prvi vrsti na hokej na ledu. V kratkem času si je Celovec pridobil v tej ostni športni panogi mednarodni sloves. Vzroke za ta uspeh imamo pač iskati v izgradnji mestne hale z umetnim drsališčem.

Za Celovec in vobče za nas Korošce je ta hala postala že nekaj nujnega, kot nekaj samo po sebi umemnega, ki je ne bi mogli več pogrešati. Ljudje iščejo tu športnega

razvedrila, bodisi da se sami drsajo, bodisi da priobstevujejo hokejskim tekmam, ki so prav na visoki športni ravni.

Vsako leto pa se mora ta ostri šport umakniti slavni umetniški Dunajski drsalni reviji, ki je postala že pravi železni repertoar (spored) Korošcem in entuziastom (navdušenim gledalcem) iz sosednjih dežel. Letos bo že 6. gostovanje te znamenite drsalne revije, ki bo nastopala v Celovcu od 24. februarja do 9. marca 1965. Vsak dan bosta na sporedu dve predstavi, in sicer ob 15. uri in 20. uri. Program je čisto nov in nosi naslov

„PLEŠOČI SVET“

Močno dejavno celovsko sejmsko in olepševalno društvo je mestno halo napravilo za zbirališče vseh drsalcev-športnikov, da si tukaj oddahnejo od vsakodnevnega dela in da najdejo sproščenost, športno udejstvovanje in da od časa do časa lahko gledajo vrhunski šport.

Tudi poleti je celovska mestna hala ob priliki avstrijskega lesnega sejma zbirališče mnogih narodov. Mednarodni lesni sejem je pripomogel Celovcu in sploh Koroški h gospodarskemu razcvetu, kajti lesni sejem ne pospešuje samo domače gospodarstvo v deželi, marveč tudi igra važno vlogo v službi tujkega prometa, ki doseže v času sejmskih dni rekordno višino.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 25. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zena in dom. — 18.00 Športni obzornik piše in govori Mirko Bogataj. — TOREK, 26. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Potrkan Ples... Glasbena oddaja. — SREDA, 27. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 28. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Prof. Janko Messner: S knjižne police. Literarna oddaja. — PETEK, 29. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti, katere zbira Blaž Singer. — Za uho in peto... Arnold Gallhuber: Mala davčna abeceda (7.). — SOBOTA, 30. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. — NEDELJA, 31. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Filmska cena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 23. 1.: Venezuella bei Nacht (Za odrasle z resnim premislekom) — Dokumentarni film, ki prikazuje slike iz nočnih lokalov, katere pa nekoliko omilijo pokrajinske slike in slike iz preprostega življenja. — Nedelja, 24. 1.: Flußpiraten vom Mississippi (za odrasle s premislekom) — Film z divjega zapada, igralsko in vsebinsko podpoprečen. — Sreda, 27. 1.: Botschafter der Angst (za

Državno prvenstvo v umetnem drsanju

V zadnji številki našega lista smo poročali o tekmah v umetnem drsanju in plesu na ledu za državno prvenstvo konec preteklega tedna v Celovcu. Bilo je precej zanimanja zanje in zato tudi ni manjkalo gledalcev.

Pri ženskah je zmagala v soboto pri obveznem umetnem drsanju Regine Heitzer in tako postala avstrijska prvakinja; na drugem mestu je Helli Sengstschmid, na tretjem Astrid Cermak. — Pri prostem drsanju v nedeljo pa je zmagala Sengstschmidova, ki je pokazala nekaj izredno lepih točk, medtem ko je Heitzerjeva padla na 2. mesto. Zelo prijetno je presenetilo navdušene gledalce tudi nekaj še prav mladih tekmovalk, ki obetajo biti v nekaj letih nevarne konkurentinje.

Pri moških zmagal Peter Jonas ni imel posebno srečnega dne in je moral prepustiti prvo mesto E. Danzerju, na tretjem mestu je Wolfgang Schwarz. — Pri parihi sta zmagala Gerlinde Schönbauer/Willi Bietak.

Po končanih tekmah je nastopilo nekaj celovških deklic, članic drsalnega društva „Vrbsko jezero“ in pokazalo že kar zadovoljive umetnosti na ledu.

S to prireditvijo letošnjega državnega prvenstva v umetnem drsanju v Celovcu so bili povsem zadovoljni gledalci kot tudi tekmovalci (večinoma člani dunajskih zimskošportnih društev), ki so izjavili, da so bile te državno prvenstvene drsalne tekme dosedaj najlepše. To je vsekakor v čast in ponos tukajšnjim prirediteljem.

odrasle s premislekom) — Ameriški film o bivšem vojaku na Koreji, ki je radi nasilnih metod postal voljan morilec.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 23. 1.: Ich liebte wie Eva (odsvetujemo) — Vsebinsko brez vrednosti. — Nedelja, 24. 1.: Der Klosterjäger (dopusten za odrasle in mladino nad 14 let) — Barvni film po znanem Ganghoferjevemu romanu.

Dobla ves. — Sobota, 23. 1.: Ferien vom ich (dopusten za odrasle in mladino nad 14 let) — Vsebojgra s sentimentalno vsebino. — Sreda, 27. 1.: Verräter unter uns (dopusten za odrasle in zrelejšo mladino). Nadpoprečen film iz divjega zapada.

Miklavčevo. — Nedelja, 24. 1.: Das letzte Kapitel (dopusten za odrasle). — Nemški domovinski film. Pretežno zlagan in neresničen.

Pliberk. — Nedelja, 24. 1.: Hochzeitsnacht im Paradies (Za odrasle s premislekom). Ljubosumna kolegica skuša brezuspešno prepričati sklep zakona nekega slavnega pevca. — Četrtek, 28. 1.: Der General + (Priporočljiv za odrasle). — Film s kretnjami iz leta 1926, je zaradi dobrih idej in iskrene poljudnosti še danes vreden, da si ga ogledate.

Železna Kapla. — Sobota, 23. 1.: In nedelja, 24. 1.: Die Totenliste (Dopusten za odrasle). — Napet kriminalni film. — Torek, 26. 1. in sreda 27. 1.: Die Horde des Teufels (Dopusten za odrasle in zrelejšo mladino). — Film z divjega zapada. — Četrtek, 28. 1.: Zwei Räumen auf (Dopusten za odrasle). — Film z divjega zapada.

Oglašuj v našem listu!

GLEDALISČE V CELOVCU

Petek, 22. januarja, ob 19.30: Minister gesucht (Iščemo ministra); 11. predstava za Fabonin in GWG-petek. — Sobota, 23. januarja, ob 19.30: Der Freischütz (Čarostrelec), opera Karla Marije von Webra. — Nedelja, 24. januarja, ob 15. uri: Die Fledermaus (Netopir); 7. predstava za GWG-nedelja. — Sreda, 27. januarja, ob 19.30: Minister gesucht (Iščemo ministra). — Četrtek, 28. januarja, ob 19.30: Der Rosenkavalier (Kavalir z rožo) — premiera; 12. predstava za D-abonmá in GWG četrtek, 8. predstava za GWG-četrtek.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

MALA OGLASA

Olupljen les, borovce in smreke, od 12 do 20 cm debele, stalno kupuje: PETER WALDER, Zimerei und Sägewerk, Klagenfurt-Celovec, Türk-gasse 1, telefon 52-70.

Našo Shetland volno z zadovoljstvom pletemo in z užitek nosimo — posebno če pletemo z odličnim aparatom iz WOLL- u. STRICKBAR, Klagenfurt-Celovec, nasproti kapucinske cerkve.

vom 25. 1. bis 6. 2.

Rheumalind-Steppdecken

la Schafwollflies 130/190 cm

S 359.—

GÖC-Deckenschlüpfer

la B.-Wollwebe 130/190 cm

S 79.—

GÖC-Hausbettücher

la Leintuchwebe 150/230 cm

S 45.90

GÖC-Buntsatin

la B.-Wollqualität 130 cm br. p. Mtr.

S 29.80

GÖC-Frotte Handtücher

saugfähig — färbig dessinert

S 9.80

GÖC-Geschirrtücher

la B.-Wolle 50/50 cm saugfähig

S 2.90

Naš tednik-
Kronika

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. — Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— fr., za Belgijo 250.— fr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. šterl., za U.S.A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radišče, p. Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.